

Algimantas Mackus

Ir mirtis nebus nugalėta

KRAUJO ŽINIA PALIKTA

TIES „CHAPEL B" PUSLAPIAIS

*Lege dem Toten die Worte ins Grab,
die er sprach, um zu leben.*

Paul Celan

Kraujo žinia palikta. Buvusiems, esamiems, būsiamiems.

Mirtis yra vakar, šiandien, rytoj. Visa, ką norime išlaikyti, ir visa, į ką tiesiame rankas, dar prieš palietimą. Neišvengiama, kaip žemės ratai apie saulę. Kartu, vis kartu. Kaip: „Su saule atsikėlė mergina, su sauluže atsigulė į patalą“.

Kraujo žinia palikta. Kaip priimti ją?

Nes staiga mirtis nebėra tylioji ir geroji sesuo, išsivedanti mus. Staiga mirtis nebėra paslaptina nepažįstamoji, susitinkanti su mumis netikėtai, nesutartą valandą. Ji nebėra nei gailėstingoji, nei žiaurioji. Nei išsipildymas, nei pradžia. Staiga visi įprastiniai, visi netiesioginiai vaidai, visos puošmenos ir visas paslaptinumas iš jos atimta. Atimta ir baimė, ir nuolankumas jai.

Kraujo žinia palikta. Kaip išskaityti ją?

Nes dar niekad mūsų poezijoje mirtis nebuvo tokia nuoga, tokia apiplėšta. Niekad dar ji nesusilaukė čia tokio skaudžiai ironiško pripažinimo. Bet ir niekad ji nebuvo tokia begalinė, taip viską užgožianti ir vanago plėšrumu medžiojanti. Persunkianti, lyg nuodai, lėtai ir užtikrintai, mus ir daiktus. „Juodas rytmečio pienas“, kurį atpažino Paul Celan, atsargiai ragaudamas, ir kurį iki paskutinio gurkšnio išragavo ir išgėrė Algimantas Mackus. „Juodas rytmečio pienas“, kuriuo maitinamės nenorėdami, kuriuo nesąmoningai malšiname troškulį gyvenimui, džiaugsmui ir neišsipildomo išpildymui. Ar mes priimsime mirtį tokią, matysime ją tokią, ai ne — ji liks tokia. Algimanto Mackaus išrinkta ir išskiria.

Kraujo žinia palikta. Kaip perduoti ją?

Bandau keliauti su žemyno balso iššaukta ekskursija. Noriu. dalyvauti žemyno viliojančioje avantiūroje, ir pasekti paskui balsą ir išgirsti jį, išaugusį iš Nedievo. Prieš iškeliaudama atkalbu litaniją. Į ką? Simbolį, visiems pažįstamą ir staiga griaujamą? Simbolį, amžinai besikaitojantį, bet pervertintą — nuvalant nuo jo patogumo ir tikrumo rūdį? Ar naują, reikalaujantį daugiau nei nuolankaus, nepakeičiamo pripažinimo? O gal į simbolį — neprieinamos tikrovės gyslą, surenkančią visus intakus ir intakėlius? Mes dažnai tesėdime tik ties jų pradžia, nieiškodami santakos. Mes dažniausiai tesėdime tik ties vienu intakėliu, artimiausiu, susižavėję juo, kaip vieninteliu. Prieš iškeliaudama atskaitau litaniją. Į ką? Kiekvieną Mariją. „Marijai vardas duotas“. Koks? Tikrojo tikriausiai nesužinosiu. Ano, kurį Algimantas Mackus sudėstė ir išraidžiavo savyje. Ir gerai. Gerai, kad yra pasirinkimas. Intakai ir intakėliai į niekad nesukrečiančią gyslą.

Kraujo žinia palikta. Kaip perduoti ją?

Kaip, atkeliavus į krašto belaikę valandą, perskaityti laiškus iš gimtojo krašto, ir atvirutę iš Lomžos, nemikčiojant ir neužsikertant? Ta pati Marija visur pasitinka. Kiekvienoje žemyno balso iššauktos ekskursijos vietoje. Ir prateka intakų intakėlis Nemunas. Tikras. Bet tik Nemunėlis. Prakirstas Marijos kaklas, ir jame skęsta šeimos amuletas — artimiausias intakėlis. Kertamos kasyklose anglys, ir užkasami plaukai. Ir vis Marija. Kiekviena, ir ta pati. Kaip gera, kad duotas pasirinkimas. Kaip neramu, kad palikta kraujo žinia. Kaip perduoti ją,

jeigu turi kalbėti merdinčiais žodžiais mūsų kalbos? Jeigu baigia išdžiūti intakėlis, ir esi priversta, kad neužtroškus, ieškoti anos tikrosios, nesukrežėjančios gyslos? Žemyno — Algimanto Mackaus — balsas šioje ekskursijoje kalba ir kalba. Ir įsiklausiusi imu abejoti, kad tai mirštantys ar tik išgelbėti žodžiai mūsų kalbos. Negirdžiu juose išsikvėpiančio alsavimo prieš paskutinį. Nematau juose išgelbėtojų skurdumo ir atsitiktinumo. Tai žodžiai, dar nesudėti į senąjį žodyną, bet auga į jį nesunaikinamu gajumu. Arba žodžiai, auga į naują žodyną mūsų kalbos, be variacijų pertekliaus.

Kraujo žinia palikta augančia kalba. Kapą peraugančia kalba. Kaip Marija.

Stoviu Chapel B durų angoje. Lygiai septintą valandą ryto. Ir negaliu nusilenkti, nors šioji valanda ir reikalauja pagarbos. Ekskursija artėja į pabaigą. Vaitai į miestą užkelti, lygiai tą pačią valandą, kad būtų surasta kapui vieta. Mirtis stovi, viską praradusi ir išsikvėpusi po neįprasto dialogo, ir laukia. Netrukus bus atšauktas Dievas. Ir Atšauktasis ieškos kapui vietos. Ir atiteka į Chapel B intakų intakėlis Nemunėlis, kad būtų lengviau, kad būtų paprasčiau. Kad išskalautų jis iš mūsų senąsias raudotojas ir tvirtas kaimiečių lankas su ažuolo karstu jose. Kad žinotume, kur Palaidotasis. Vartai į miestą atkelti. Nutekėjo intakų intakėlis. Atėjęs Nedievas patvirtina prisikėlimą. Lygiai tą pačią valandą Atšauktasis prikelia žodį.

Ir mirties sezonas neatpažįstamai pasikeitęs. Prabyla žmogus, kalbąs mirties kalba, gyvenąs su ja, viliojąs ją, iššaukiąs ją, ir nei akimirksniui nepaleidžiąs jos iš savo glėbio. Išlaikąs nesibaigiančio dialogo įtampą su ja, ir todėl matąs ją tokią, kokios iki šiol pas mus niekas nepajėgė arba neišdrįso jos pamatyti. Žemyno balsas, išaugęs iš Nedievo, renkasi klausytojus.

Kraujo žinia palikta. Kaip priimti, kaip perduoti ją, jeigu kraujas neišmatuojamas? Kad greičiau išdžiūtų visi intakai ir intakėliai, kad greičiau suaugtų žodžiai į naująjį mūsų žodyną. Žemyno — Algimanto Mackaus žodžiai. Tada gal pradėsime ieškoti anos nesukrežėjančios gyslos, nešančios bespalvę Žilvinėlio putą.

Kraujo žinia palikta. Augančia kalba. Kapą peraugančia kalba. Būsimiesiems. Ekskursija ir avantiūra tik dabar teprasideda.

ZINA KATILIŠKIENĖ

[1965]

Elegijos

1950

vidurdienio grįžimas

VIDURDIENIO GRĮŽIMAS

*Vidurdienį, kada pavargę saulės spinduliai sukrinta man po koju
ir vėjas taip nedrąsiai šiurena vystančius lapus,
grįžtu aš mintimis, nors mintys jau pavargę,
grįžtu į prarastus namus.*

*Ir aš, bijodamas prikelt užmigusius nakty šešėlius,
duris, kaip tolimą ir nerealų sapną, drebančia ranka veriu.
O taip seniai užvėriau jas išeidamas į nežinios kelionę,*

tarytumei vartus į neregėtą saulės karaliją.

*Dabar vidurdienis. Ir užia fabriko mašinos, pakyla vėl pirmadieniai nauji
sakydami: „Pabaik dainuot! Užversk neprirašytą lapą
ir vėlek uždaryk gimtų namų duris“.*

*Aš uždarau, nes mano sugrįžimas buvo trumpas, kaip po kojų kritęs spindulys.
Ir mintys greit užgeso, kaip dangaus aukštybėję geso saulė išdidi.
Paliko tuščias ir neprirašytas baltas lakštas ir... aš, ir fabriko mašinų ūžesys.*

TAVE ATSIMENU

*Atsimenu Tave dažnai, o senas Vilniaus mieste,
Tavin svajonėse ir sapnuose grįžtu.
Atsigulu į žemę šiltą, šiltą
ir amžinai miegu, miegu...*

*Ir rodosi: širdis nepaprastai ramiai suplaktų
(Jei būtų nors lašelyje gyva!),
bet jos ramybės niekas nesuprastų,
net mylimoji, per mirtį tapus artima.*

*Atsimenu aš, Vilniau, Tavo bokštus,
saulėleidį ir Tauro kalną vakare,
kai žaisdavom kariais, gyvenimu ir laime sotūs;
tik buvom per maži, kad gintumėm Tave.*

*O būtumėm Tave kaip kūdikiai apgynę:
iš sniego pastatytumėm aukštas pilis.
Prikeltumėm iš dulkių Gediminą,
kad laisvėje sroventų Vilnelė ir Neris!*

TĖVIŠKĖ

LAUKAI

*Laukai po sniego antklodėm pabalę
vadina grįžt mane...
Kada pabaigsiu tremtinio nedalią
ir jus išvysiu realybėję, ne sapne?*

*Gimti laukai, jūs brangesni už viską:
už svetimus pavasarius, už deimantus žibius.
Iš jūsų akmenėlių džiaugsmas tryška,
iš jūsų juodžemio nauji daigai pabus!*

MIŠKAI

*Atsimenu aš jūs siūbavimą, žalieji tėviškės miškai:
lyg nepalaužti milžinai viršūnės medžių kyla,
čia vėl linguojate, tarytum vygėj,
kai pamotė — audra dainuoja viesulų lopšinę.*

*Saulėleidžio spalvų rausvoj harmonijoj,
begarsėje maldoj paskėsdavo ir ažuolai, ir uosiai.
Koplyčios varpas Requiem giedojo;
ir klaupdavos miškai — nakties vienuoliai.*

ŠALTINIS

*Tyras, kaip kūdikio siela po krikšto,
šaltinio mylimas vanduo.
Ar tavimi aš troškulį alpinsiu
saulėtą dieną grįžęs iš lankos?*

*Kaip paukštis, gūžtą tarp šakelių susisukęs,
vanduo šaltinio ilgesingai supas.
Ir kuždasi su lapais nebyliais
taip neišsakomai, vėsiai, vėsiai...*

UŽSIMIRŠIMAS

*Einu aš: rodos, gatvė Gedimino, pažįstami veidai,
ir niekas žydinčio dangaus kraštelio neužstoja.
O ten antai
baltuoja Katedra — ramybės uostas žemės odisėjoj.*

*Pasveikina tie patys medžiai,
už kurių vaikystėj pasislėpę šmėklomis, vaiduokliais žaidėm,
ir, rodos, vėl pasipila būriai draugu,
ir, rodos, vėl mes krykštaujam ir juokiamės
tarp skambančiųjų Katedros varpu.*

*Paskiau mes kopiname, karaliais žaist, į Gedimino kalną,
paliesti akmenis šventus.
Šventragio slėnio šimtamečiai medžiai
šakų šešėlius meta ant veidų.
Pavargstame ir sėdamės ant gyvo mūro pailsėti,
akis užmerkiam: kaip puiku!
Ateina mylimas birželio vėjas
ir šviečia saulė viršum vaikiškų,*

bet mąstymuos paskendusiu galvu.

RAMYBĖ PAKALNĖJ

*Nusileisk į pakalnę: ten vidurdienį šlama rugiai,
ir pamiškių lūšnose kirtėjai dalgį kala.
Nusileisk į pakalnę: stebuklingai —
saulė spinduliais nubarstė nežvyruotą jų kelią.*

*Ramybė tokia, kai žvelgiu į rugpjūčio pakalnę:
varpos pribrendę, lyg ašaros sunkios,
ant žemės aukuro grūdais auksiniais laša,
ir laimės visiems pakanka.*

*Nusileisk į pakalnę: ten vidurdienį šlama rugiai
ir į mėlyną dangų stiebias rugiagėlės melsvos.
Nusileisk į pakalnę: ten tavo namai,
kad tu nors grūdas būtum pribrendusios varpos.*

ŽIEMOS EILĖS

*Ant žemės krenta balto pūko snaigės,
suminga, kur užkliūva jų sparnai.
Ir ten jau žaidžia ledo žvaigždės
ties mano pirkios langu... Ir tenai:*

*suskamba vakaro tyloj varpelis,
žiemos varpelis, jaunas ir skardus.
Girdi sielos pavasarį jame čiurlenant
ir tekant sidabrinę srovę po ledu.*

*Paskiau apsninga žalią pirkios stogą:
iškyla angeliška sniego baltuma
ir viskas, rodosi, džiaugsmu žėruoja —
naktis žvaigždėta ar ateinanti diena.*

*Ir rodosi toliau, kad šaukia tas varpelis
tave gyveniman kitan.
Tik nežinai, kur ves didysis rogių kelias
ir kas gražins atgal... O kas? ..*

*O kas atves klajūnus prie Nevėžio kranto,
benamius kas į apsniigtąją Lietuvą gražins?
Tik Tu, Didysis žemės ir dangaus Valdove,
kurs krintančioje snaigėje esi.*

GIMTASIS ŽIBURYS

*Didi šviesa mane į žemę šaukia,
šviesa, kur išvedė pasaulin kūdikio verksme:
gimtų namų mažyčio žiburėlio,
nespėjusio many užgest, liepsna.*

*Jo spinduliai, vadindami sugrįžt,
per visą žemę driekias.
Jo spinduliai nušviečia kelią jau pražilusioj nakty
ir paliečia akis sudrėkusias...*

*Eini, eini be galo ir be krašto —
išeiti, rodos, ir gimei.
Auksinė saulė spindulius nors žarsto,
bet tu jų nematei ir nematysi...
Benamio sunkų kelią nušvies gimtieji žiburiai.*

RŪPESTĒLIS

*Rūpestėli mažas, Rūpestėli menkas,
prie Tavęs suklupti pakeleiviai renkas.*

*Iš visų šalelių, iš visų naktužių
susirinks keleiviai, radę savo gūžtas.*

*Kris po žemės kojom visuose dirvonuos
į namus sugrįžę arti baigt artojai.*

*Rūpestėli mažas, Rūpestėli menkas,
prie Tavęs suklupti pakeleiviai renkas.*

*Išbučiuoti veidą ir nuplauti kraują,
ir karštai priglausti gimtos žemės saują.*

*Rūpestėli mažas, Rūpestėli menkas,
prie Tavęs suklupti išblaškyti renkas.*

MŪSŲ ŽINGSNIAI

*Nuo Nemuno iki Atlanto skamba mūsų žingsniai —
tautos, skaudžiam likimui pasmerktos.
Nuo Kauno iki Sibiro ir Kazakstano*

benamių vieniši kapai rymos.

*Nuo rytmečio aušros iki žvaigždės vakarės
mes veltui ieškome šviesos!
Ir saulė mums vidurdienį užtėmo,
ir nesušilti mums prie svetimojo židinio liepsnos.*

*Ar dar ilgai klajosis po pasaulį
tartum turtingi elgetos kelius?
Ar dar ilgai mes šauksime ir žadinsim
kažką vidur nakties gūdžios?*

*Ir kas per duobkasiai surinks mūs kaulus
nuo Niujorko, Melburno ir Maskvos?
Kas eis ieškoti mus po Alpių kalnus,
kai vėjas ten ir audros vien kvatos?*

*Tu išvedei į tolimą kelionę —
neklusėme: „Kodėl?“ ir nei: „Už ką?“
Su kruvina širdim prisiėmėm karionę,
kad būtų su Tavim, o Viešpatie, taika!*

DAUG KARTŲ

*Prabėgo daug naktų, praėjo daug šešėlių,
daug kartų apsiniaukė svėtimas dangus.
Penki pavasariai atėjo ir nuėjo:
ir nei vienam pavasary neatėjai, tėvyne, Tu.*

*Daug kartų krito baltos, lyg tėvynėj dienos, snaigės,
daug kartų žemės purvą dengė jos.
Į mano širdį paskutiniam smūgiui taikės
aštrieji ašmenys prailgusios kančios.*

*Daug kartų nepažįstamais garsais kalnų tekėjo upės,
daug kartų pynės jų tekėjimas su žūstančių šauksmais.
Bet kiekvienoj bangoj ne temstantis Nevėžis supės,
ir kiekvienam šauksme šaukei, benami, tu!*

*Daug kartų krito rudeny pavargę medžių lapai,
daug kartų šaltį kentė rudenio miškai.
Tik rudenio rudojoj akvarelėj
tėvynės anė trupinio nesuradai.*

*O kiek prabėgs liūdnu pavasarių pro žemę;
kiek upių mūs skausmu ir sielvartu tekės?!*

*Kas suramins kančioj benamio širdį, amžinai neramią,
ir išsvajotu mostu grįžt pakvies?!*

MANO ŽEMĖS PAUKŠČIAI

*Kiekvieną rudenį iš mano žemės skrenda paukščiai,
kiekvieną rudenį palieka tėviškėj lizdus.
Kiekvieną rudenį jie skrenda, kad sugrižtu,
kai vėl į žemę grįš pavasaris skardus.*

*Kiekvieną rudenį iš mano žemės skrendantieji paukščiai
savų sparnų plazdėjimu išrašo ilgesį
ant mėlyno dangaus skliautu.*

*Kiekvieną rudenį iš mano žemės skrendantieji paukščiai
čiulbėdami ar meldamies aplėkdavo laukus,
nes jų gyvenimas, kaip ir žmogaus kelionė, yra nežinomai trapus.*

*Kiekvieną rudenį iš mano žemės skrenda paukščiai,
kiekvieną rudenį jie skrenda dideliais būriais,
kad niekas ilgoje kelionėj nepalaužtu,
kad širdį atgaivintų tėviškės sapnais.*

*Kiekvieną rudenį iš mano žemės skrendantieji paukščiai
savų sparnų plazdėjimu išrašo ilgesį
ant svetimo dangaus kelių.*

*

Ar gali nenorėt į gimtą žemę grįžt žmogus?

PASKUTINĖS ŠVIESOS

*Atsimenu: kai geso paskutinės mano žemės šviesos,
šešėliai šoko virpesy ant tėviškės laukų.
Jų kibirkštis į savo širdį, lyg šaltinio srovę, sėmiau
ir žemę ašarų suvilgytomis lūpomis bučiavau.
Kai geso paskutinės mano žemės šviesos,
Tave kaip deimantą prie Baltijos mačiau.
O paskutiniai mano žemės žiburiai,
lyg devynių dangaus auksinių saulių pasaka,
mirkėjo neramiai.*

*Ar jūs mane pasveikinsit sugrižtant iš kelionės,
ar šviesit virš kalnų kaip kelrodė žvaigždė?*

*Ar mirštantieji žiburiai dirvonuose mirgės,
kai grįšiu po didingos nevilties?*

VARDAS TRIJUOSE KRYŽIUOSE

*Aš nemaniau, kad liks tenai tik vardas įrašytas
mažute vaikiška ranka.
Aš nemaniau, kad liks tas vakaras vėlyvas
nebeužgyjančia žaizda.*

*Ar dar atsimenat mane, Trys Kryžiai,
kai Jūs ramybę žaisdamas drumsčiau?
Nerūstaukit: tada mes buvome karžygiai,
šiandien — kovojame kiekvienas sau,
šiandieną savo vardą dulkėse rašau.*

UŽMIRŠIMAS

*Iš žemės, kurios krantą Baltija skalauja,
kurioj Rambynas senas ir didus,
aš užmiršau paimti nors smėlynų saują:
kad ja sušildyčiau kapus...*

*kapus toli nuo liūdinčio beržų peizažo,
toli nuo bręstančių rugių.
Aš neturiu nė grumsto mažo —
ir mano pelenams gulėti bus klaiku
toli nuo liūdinčio beržų peizažo.*

EINANTIEMS IŠ ŽEMĖS

*Kas einate iš žemės, eikit mdenį,
kad jūs galėtumėt įminti paskutines pėdas
į arimą,
šqlantį ir liūdintį.*

*Kas einate iš žemės rudenį,
giliai įminkit paskutines pėdas
ir praradimo liūdesį.*

mėlynasis kaspinas

MĒLYNASIS KASPINAS

*Kiekvieną žydintį pavasarį mes bėgdavom
prie atsibudusio upelio krašto
ir nešdavom laivus ir klegesį, ir skiedras
į mūsų vaikišką pavasarį.
Mes trokšdavom, kad mūs laivai
laimėtų mėlynąjį kaspiną.*

*O tolimas ir vaikiškas gimtų namų pavasari!
Kaip greit sudužo pirma upokšnyje Titanika.
Kaip greitai liūdesys įsiskverbė į mūs gyvenimą
ir laimėjo mėlynąjį kaspiną.*

KAM?

*Kam atėjai šiandien į pilką žemę, kūdiki?
Kam nešviesa žiauri turės paliesti mėlynas akis?
Juk visos tavo kūdikiškos mintys ir svajonės
pirmų žaislų sudužime numirs:*

*kažin kur didelėj kovoje sukris švininiai kareivėliai,
kažko į prarają kaladžių miestai grius;
į karstą virs lopšys... Kai atsigrįši vėlei —
baisi kančia uždengs žydriąsias kūdikio akis.*

AR IŠDRĮSI?

*Ar tu išdrįsi, eidamas pro žemės tamsą,
paimti šviesą į pavargusias rankas?
Nes ji yra liepsna. Tikra liepsna negęsta niekad,
bet paliesta nudegina rankas.*

*Ar tu išdrįsi ją paimti, kad sudegtų rankos,
bet kad matytus užmiršti ir einami keliai.
Kad vėl vaidentųsi beribis skausmo laukas,
kurį jau lopšyje nešei.*

VAIKYSTĖ

*Auksinėj karietoj pravažiavo baltos vaikystės dienos
su daugybe tarnų ir lekajų.
Keturi žirgai jas nešė viesulais
į tolimą nepažįstamą šalį.*

*Niekuomet negriš auksinė karieta tuo pat vieškeliu —
tik apsiniaukę bus svetimi dangūs.
Kaip rudenio ryto migla aukštybėn kils dulkių debesys,
ir juose paskęs vaikystės atminimai brangūs.*

VAIKYSTĖS MIEGAS

*Ar jūs atsimenat vaikystės miegą
be rūpesčių, atodūsių ir be sapnų?
Kai viskas, kas nėra tylą, palieka
jūs kambarį ir greit išeina iš namų.*

*Aplinkui jus sustoja — eit, kas ėjo,
uždaro motina bais' atsargiai duris.
Už lango tik kvatoja kvailas vėjas,
tik kartkartėms šviesos šešėlis siena nusiris.*

*Ar nenorėtumėt sapnuot vaikystės miegą
kaip pasaką gražiausią iš fantazijos šalies?
Užmiršti viską, kas nemiela,
užmiršt plakimą nevilties —
ir vėl miegot vaikystės miegą
pas gimto namo užsklęstas duris.*

SKAUSMAS

*Norėjau aš priglausti visą žemę
su lobiais: auksu ir anglim,
bet dienos buvo neižvelgiamai užtemę —
išroviau skausmą su šaknim.*

*Šiandien jis auga užmirštos vaikystės soduos
ir siekia Viešpatį šakom.
Pilni, pilni skausmų aruodai,
ir akys tvinsta ašarom žvilgiom.*

MOTINAI

*Surasim vieną kartą nuostabų pasaulį, mama,
toli nuo žemės ir dienų tėkmės baisios.
Mes pastatysim mažą iš keistų gintarų laimės namą,
ir mums per daug bus neaprėpiamos šviesos.*

*Ant stalo rasime gėlių mažutę puokštę
nedūžtančio kristalo vazoj.*

*Ir, paskutines ašaras nušluostę,
regėsime, kaip leidžias uždanga ant žemės kruvino ekrano.*

*O ten kažin kas šauks dar: „Mama, mama!“
Sudegusių namų pilkuosius pelenus žarstys,
keliaus per žemės klaikumą beprasme, ir nevilties
bedugnėn links gyvenimo svirtis.*

*Iš amžinų fontanų trykš gyvybės eleksyras,
žiedai Mefisto rankoje nevys...*

*Ir vieną vakarą, gal svetimą, vėlyvą,
atidarysime į nuostabų pasaulį, motina, duris!*

SVAJOTOJAI

*Mes einame į tyrlaukius, kur nė žolė neauga,
į dykumas, į tundras, į Sacharą.
Mes einame svajonių parsinešti
į mūs sunkaus gyvenimo oazę.*

*Mes nešam viską, kas gražu ir šventa,
ko dar žmogaus ranka nepalietė žiauri
ir neišliejo pragarišką kerštą
baisi, ne žodžiais, tik darbais išreiškiama mintis.*

*Mes einam atsinešti sau galėjimą gyventi
iš ten,
kur mirtį neretai suranda karavanai dideli,
kur tiktai mulai ir kupranugariai
išeiti gali dykumų kely.*

LAIŠKAI

Skiriu A. M.

*Yra laiškai, laiškai kaip talismanas
laimingai bėgusių dienu,
o tas gyvenimas toks drumzlinas ir nepratomas
tarp liūdesio ir skausmo vandenu.*

*Yra laiškai, laiškai, kuriuos neši kaip talismaną
pro bombas, vėją ir audras.
Tartum gyvybės ritmas jujų žodžiai Tau į širdį plakas,
kurių pasauly niekas nesupras.*

*Yra laiškai. Ir juos neši per kraujo tvaną
lyg šventą, šventą talismaną.*

ŠEŠĖLIAI IR MEILĖ

*Mes žaidžiam žmonėmis,
ir žmonėmis galingais.
Mes žaidžiam vakarais tyliais
arba vidurnakčiuos giliuos, kada suminga žvaigždės
ir kai matyt ženklai ateinančios audros.*

*Dažnai išjojame narsiais kareiviais
į žūt būtinę kovą su gyvais žmonėmis,
bet dar dažniau mes pasivertę vėju
pabarškiname rudenį į mylimos duris.*

*Ir jeigu mylima neišsigąstų
ir neuždegtų kambary šviesos,
gal vėl šešėly meilė suliepsnotų
kaip kitados.*

*Mes žaidžiam žmonėmis ir žaidžiame karaliais,
kada suminga žvaigždės danguje.
Ir rudenį tik žaidžiam meile,
kai jūs — kovojate ir mirštate už ją.*

AKMUO

*Riedėt pavargęs nuo aukščiausio kalno,
sustojo pailsėt po samanom tiktai.
Praeiviai gulintį negailestingai spardo
ir keikia jį piktai.*

*Šiandieną akmenys pasaulyje visam į akmenis atvirto:
puikiausi rūmai vien griuvėsių apleista krūva.
Tenai, kur sklidinios sidabro taurės dužo ir žvangėjo,
šiandieną kaukia pririštas šuva.*

*Žmogaus širdis kadais (matyti!) akmeniu buvojus —
šiam amžiui liko vėl akmuo,
tik niekas jos nespardo kojomis,
nors žmogiška širdis — riedas akmuo.*

POETO PLUNKSNA

*Ant stalo jo pavargus ilsis plunksna
iš po sunkiųjų nemigo naktų.
Kada svajonės nemige pabunda,
kaip didelė esi, poeto plunksna, tu!*

*Ir meilę, širdgėlą tu moki išsakyti,
ir verkt su vėjo ošimu.
Jaunatvišku klegėjimu pavasarin išskristi,
aplink nors šalta ir tamsu.*

*Jūs ilsitės abu po nemigo nakties pavargę:
poetas ir metalo plunksna, laistyta krauju,
kol vėl mintis pasibeldžia į jūs pastogę
ir žadina užmigusius miegu saldžiu.*

*Tada pakylat jūs iš purvinosios žemės,
išeidami naujų svajonių parsinešt,
ir prirašytais lapais grįžtate į žemę
sapnų takais klajoti žmones vest.*

*Kaip didelė esi, poeto plunksna!
Žvaigždynams, saulei tu ne per maža!
Tik skaudžiai tu poeto širdį virpini,
kada krenti iš rankų tardama: „Gana!“*

FABRIKE

*Rūstaus metalo sukas ratai
dulkėti, purvini.
Trumpa diena, su saule ir su rytu,
begarsiai praeini.*

*Įsisuka svajonė tarp grandinių —
daina suskamba neišsakomai kimi.
Tarp užesio mašinų metalinių
svajonėse paskest imi.*

*Iškyla miestai, lygumos sapnuotos,
Taurakalny karaliais vėl žaidi.
Baltutės sniego pilys paauksuotos
ir Užvingio šilai nakty juodi.*

*Tyliai ištrauki sulankstytą lapą
svajones ir sapnus ir Vilnių užrašyt,*

*ir paslaptis visas, kur slepia
begalio ilgesio širdis.*

*Bet sutraška ir krinta grandys...
Rūstaus metalo ratai vėl išskyla
dulkėti, purvini...
Svajonės mirštančios begarsį šauksmą
grandinių lūžime girdi.*

*Ir praslenka šešėliai tamsūs
auksinių dulkių alkani.
Trumpa diena, su saule ir su rytu,
begarsiai praeini.*

ILIUSTRACIJA IŠ „ARS AMANDI“

*Jis tuoj nueis
ir tars tuoj
paskutinį žodį:
pratars, ir ašara
ant tavo veido
užrašys.
Geltonos kasos
ir ilgesiu pasruvę akys*

*jo veidą migloje,
tarytumei pro pilką šydą,
pamatys.
Priglausk jau paskutinįkart
prie jojo savo veidą
ir įsidėk paveikslą jo akių
į jauną širdį,
kad neštum per audras,
per rudenį ir vėją*

*jį —
savo mažą brolių
širdy.*

TYLA

*Medžių šakose sumigs pavargę paukščiai,
vėjas į bedugnę nusiris,
užsidegs žvaigždelės danguje taip baugščiai
ir į miglą eis gimtasis pagirys.*

*Širdyje suplaks gyvybė paskutinį kartą,
kraujas gyslose atšals ir sukrešės,
paskutinį žodį, iš širdies išrautą,
užrašyti lapam stingstą rankos sieks.*

*Ten jau bus sužibę paslaptinių miestų,
kaip bažnyčių žvakės, tylūs žiburiai,
kad tylos beribės niekas neišplėštų,
augo ant mano kapo kadugiai.*

KAPŲ PAVĖSIS

*Tylus kapų pavėsis,
išsaugotas aukštųjų medžių.
Kiekvienas sąnarys atvėsus,
kiekvienam ištarta: „Atleidžiu“.*

*Aš pasiilgau žemėje pavėsio,
ramaus kapų pavėsio —
čia niekas miegančios ramybės neišplėšia.
Tik aš norėčiau rasti tą pavėsį
kažkur toli... Pagėgiuos.*

GLUOSNIAI

*Prie upelio, kur, romantiką pamėgę, gluosniai
vandenin sumerkdavo šakas,
suskambėjo burtų žodis
ir žiedais nubėgo per pavasario lankas.*

*Bėgo, ir nubėgo, ir daugiau negrižo:
mažo upelio vėsumą gluosniai saugoti paliko.*

RUDENS DAINA

*Aplink ruduo. Ir pilkas rudenio dangus
Užnuodijo tau širdį.
Išeik, išėik!
Tave vilioja tie takai, kuriais nuskrido paukščiai
Nuskrisk su jais!
Gyvenimą, kaip pralaimėtoją, pamesk po kojom
Ir eik ir eik!
Į amžinų pavasarių ir amžinų svajonių šalį*

*Nueik, nueik!
Teplakas rudenio pavargę lietūs —
Ne tu su jais!
Teapsidrabsto žemė rudenio purvais
Juodais, juodais!
Nukritę lapai praeiviams sušnara po kojų —
Nukris ir jie su jais!
O tu, palikęs rudenį ir tolį,
Išeik, išei!
Tik rudenio bevilčiai lietūs
Šnarės, šnarės!
Ir tau širdies gelmėj pasaulio sielvartą
Kalbės, kalbės!*

RUDENS VAIKAI

*Kai ateina minkštas ir švelnus pavasaris
ir tartum maži stebuklai kalas pumpurai,
aš esu praėjęs žalią vasarą
ir matau, kaip žaidžia pakelėse rudenio vaikai.
Nesikalkit! Nesikalkite, žiedai, į saulės šviesą:
verčiau likite žalsvom dėmelėm ant šakų, —
į jūsų bundančią ir bręstančią gyvybę tiesia
rankas
būriai rudens vaikų.*

KASDIENĖ DUONA

*Sunki, juoda kasdienė mūsų žemės duona,
žudikė mūs svajonių ir sapnų.
Aukštai padangės mėlynuoja,
o aš kasdienės duonos atsinešt einu.*

*Iš dulkių, iš aliejų ir iš ratų
iškrinta duonos trupiniai.
Renki. Ir niekas čia tavęs nemato,
ir tu pro pilką langą nematai,
kad nužydėjo mėlyni dangaus skliautai.*

AR AŠ GALIU?

*Ar aš galiu išeit iš žemės,
kad žemė — liūdesys?
Ar aš galiu išeit iš žemės,*

kad aš — to liūdesio dalis?

*Ar aš galiu rašyti džiaugsmą,
jeigu gili kančios raidė
yra žodelyje trumpiausiam?
Ar aš galiu rašyti džiaugsmą,
jei liūdesys yra gegužyje ir sausy?*

Jo yra žemė

1959

I. pasikartojimai

PASIKARTOJIMAS

*Kai vėsu vakarą ties gluosniais
ir ties molėtais pakraščiais
kartojas paukščių takas,*

*nereikia į žvaigždynus
daugiau žiūrėti naktimis —
gana, kai spindintis raidynas
kartojasi vandenimis;*

*gana, kad jis pasikartoja
ir kad negrįžta kaip Mimi,
kad žvaigždės upės vėsumoj
pavirsta upės dalimi.*

MIESTELIS UPĖJE

*Man's trouble isn't what he does
or doesn't do, it's what he dreams.*

H. MacLennan

*Save mąstydamas svajojau
ir upės veidrody žiūrėjau į save.
(Prie upių visi valkatos prastovi,
norėję būti žemėm ar srove.)*

*Galbūt gerai, kad atėjau be irklo
ir noro pasisemti kibirą vandens,
žiūrėjau aš į savo veidą pridengtą
staigios pakrantės šipuliais.*

*Galbūt gerai, kad aš tiktai žiūrėjau,
kaip upė savo vandenį irklavo
ir upės srovėje atsispindėjo*

*šviesa ant kranto stovinčio miestelio.
Galbūt gerai, nes niekas nepasėmė kibirais
srovės vandens su miesto žiburiais.*

RYŽIŲ RINKĖJOS GYVENIMAS IR MIRTIS

(FILMO DETALĖ)

*— Nors mano rankos buvo purvinos ir juodos,
ir mano akys — „ne šitų plantacijų vanduo“
(man vieną kartą ištarė prajodamas
toks jaunas ir gražus piemuo),*

*bet aš tikėjau, kad prajojant
tiesos dar niekas nepasakė prie vandens,
kad niekas netiki stikliniais žodžiais
pro šalį jojančio piemens.*

*Ir tiek nedaug. Tik kelios saujos ryžių,
ir tiek gyvenimo nedaug!
Plantacijų platybėj lyjant,*

*gyvenimą aš saujomis rinkau... —
O tas piemuo prajodamas sugrįžo
pas ją — apklotą audeklu ir ryžiais.*

KEISTA MIRTIS

*Tik vieną naktį aš gėrėjausi pavasariu
ir tąją naktį žemėn suklupau,
o buvo sužaliavę rasos
už viską tam pavasary žaliau.*

*Aš suklupau, ir niekas nepakėlė,
ir nepažadino manęs lietus,
tik žolės, prie manęs priėję,
mustebo, kad žmogus*

*pavasariį numirt galėjo,
kai lijo kvepiantis lietus.*

NETIKĖJIMAS

Nebeieškome —

*mes nieko nesurasime:
nei žemės, nei pavasario,
žaliom raidėm užrašomo,*

*tik vakarą
ir elgetas smuikuojančius
prie katedrų.*

Nebeieškome —

*mes nieko nesurasime,
kol patys sau nebūsime
ir žemės, ir pavasariai.*

sala ir paukštis

LIETUS

*Nepriėmiau tavęs. Užsidengiau.
Atrodei man sunkus kaip geležis.
Kodėl žiedais patvino
laukinė obelis?*

*Kodėl kaip fosforas liepsnojo
lietus, nukritęs ant žolės?
Gana man buvo potvynio
laukinės obelies.*

*Kodėl kraujavo uogos
ir plėšėsi kiekvienas krūmas?
Ar aš jomis galėjau pasisotinti
arba rasti juose ramumo?*

*Kodėl nepriėmiau tavęs,
kodėl užsidengiau
ir kam buvau kaip surūdijus geležis?
Pro mane išdidžiai pratvino
laukinės žemės obelis.*

IR VĖL LIETUS

*Lietus per metų dalimis atidalintą žemę —
be paliovos ir įtemptas.
Ar yra gyvenimas
nuolatos būti lyjamam?*

*Many nesukraujuos erškėčiai
arba sodrios
saulėleidžio juostos.
Aš tik norėjau kažką palydėti
ir apraudoti,*

*ir pro mane krintantį
įtemptą lietų
stebėti. Ar jis negalėtų, lenkdamasis
žemėn, ir manęs paliesti,*

*tik netikiu aš lietumi,
kuris — be paliovos, neatidalomas...
Lietau, aš netikiu tavim,
nes nežinau, ar tikros tavo ašaros.*

SNIEGAS BALTAVO IR MAN

*Nė vienos žemės atlaužos nepaimsiu.
Ir nieko neturėsiu savo.
Ne man nukritęs sniegas
aplinkui baltavo,*

*ne man juoda žemė pradėjo
baltumon bristi ir nykti,
nors turėjo mane,
o ne žemę apsnigti,*

*ir sniegas turėjo ištirpti
ir tekėti kruvinom saujom —
aš nežinojau, kad sniegas
gyvas be kraujo,*

*kad jokios žemės atlaužos nepaimsiu
ir kad nieko neturėsiu savo,
nors žemei nukritęs sniegas
ir man baltavo.*

KOVAS

*Jau pats laikas. Jau kovas. Dienos ilgėja.
Monotoniškai nebepuola
sustingusiom plaštakom sniegas.*

*Dangus jau pakilo nuo žemės
ir mėlynas oras jau virpa.
Paskutinės žiemos liekanos — sunkūs debesys
irsta.*

*Sniegas ištirpsta iš pėdų
ir žemė visa kaip sulopyta...
Kažkas nematomas praėjo
šilta kovo mėnesio popiete.*

*Atbundančio medžio šakos
į drumzliną vandenį lenkias.
Vandens srovės šaltos
virpa kaip įtemptas lankas.*

*Jau pats laikas. Jau kovas. Dienos ilgėja.
Ir aš viena kovo mėnesio popiete
jau esu praėjęs.*

ŽEMĖS ATSIŽADĖJIMAS

*Kada sudegs diena ir žingsnis
daugiau nebegalės lėtėti,
žinau, kad aš kiekvieno savo žodžio išsižadėsiu.*

*Kada mirtis atėjusi manęs paimti
su sopuliu į mano kraują įtekės,
žinosiu, kad kiekvienas mano žingsnis
buvo dalim lėtėjančios širdies,*

*nupuolančios į plačią, didelę ir sopulingą žemę,
maitinusių mane ir duona, ir skausmu,
kad nusizeminęs praeičiau
nederlingu josios arimu,*

*kad atkartočiau pačią sopulingą žemę,
kiekvieną žingsnį ir kiekvieną žodį,*

*kad artėdamas į mirtį ramią ar neramią
neščiau žemės sopulį.*

NEIŠLAIKOMAS

SVORIS

*Neišlaikysim žemės ir svajonių,
neišlaikysim jokio medžio šešėlio
ir mirsim neseniai atėję,
tik už save ir žemės dalį atkentėję.*

SALA

IR

PAUKŠTIS

I

*Norėjau gyventi — o mirštu.
Norėjau kalbėt — o tyla.
Paukštis krisdamas sminga
kaip strėlė ties mano sala.*

*Matau jo kraujuojantį kaklą,
jo akis su didžiuliais kalnais...
Nepraskrisi, paukšti, pro salą
savo lūžtančiais sapno sparnais.*

II

*Nepakėliau numirusio paukščio
su nulūžusiais sapno sparnais:
per sunkus man nedidelis paukštis,
kuris krinta su savo kalnais.*

GRĮŽIMAS Į LYGUMAS

*Man reikia grįžt Kaskart labiau
į liūdesį panašios lygumos,
kaskart labiau —
kaip moterys susigraudinusios.*

*O dar žinau ir atkartot galėčiau,
kaip jos suėjo gretomis:
— Praeinantis esi ir svetimas!*

*Aš ten gimiau. Mane jūs užauginot.
Šešėlis mano driekėsi jumis...*

*ir liūdesys. Su lygumom susikabinęs
aš bėgau rudenim,*

*kai rinkdavot savin sunkaus lietaus lašus...
Dabar: — Į lygumas ar būsi panašus?*

*Taip. Reikia grįžt. Kaskart labiau
į liūdesį panašios lygumos.
Aš visuomet į liūdesį grįžau,
o liūdesys į lygumas.*

PASIMELDIMAS

*Wo man am meisten fuehlt, weiss man
nicht viel zu sagen.*

Anette von Droste-Huelshoff

*Jisai praėjo staigiai. Ir vidurdienį
gražino savo skolą —
savo sielą — alkaną ir skurdžią
be skundo, be atodūsio,*

*nes netvirtai prie žemės buvo prisišliejęs
jo klumpantis ir kruvinas šešėlis.*

*Nuo lygumų siauras upes surinko
ir akimis apsėjo nederlingus plotus,
ir siekė visą žemę apkabinti
šešėlis klumpantis, žaizdotas.*

*Bet akys neatlaikė nederlingo ploto
ir upės ėmė grįžti,
ir tarė lygumą paliesdamas šešėlis:
„Teateinie Tavoji Karalystė“.*

II. mūsų vasaros praslinko nesusitikusios

KAD MANO KRAUJAS BŪTŲ TAVO ŽAIZDOSE

*Priartėk, nors nelaukiu.
Aš tik pavargęs. Laukimas mane išvargino.
O norėjau būti kuo arčiausiai Tavęs,*

*kad mūsų neskirtų jokia kūno žaizda,
kad kraujas Tavo žaizdose būtų mano.*

*Bet aš pavargau
ir negaliu iškentėti jokios žaizdos,
jokio kraujo lašo.*

*Kentėkim išsiskyre,
nes mano žaizdos yra menkesnės.
Aš tik kartkartėm bandysiu jas pertvarstyti,
bet ne atnaujinti.*

*Kentėti bijau, o čia niekas niekam neatlygina,
net nepaguodžia,
nes tam yra žemė.
Priartėk ir prie mano akių paversk sniegą į kraują,
nes ir tam yra žemė.
Atiduok man mano praėjusį laiką,
nes jame yra palikęs dievnamis
siauroje skersgatvio gysloj;*

*o tai buvo vienintelis mano laimės kartas:
po to daugiau aš nebuvo laimingas.*

SUSITIKOM LIETUI LYJANT

*Mes ir vėl čia susitikom.
Tam pačiam lietui lyjant
ir tom pačiom žvaigždžių viršūnėm liepsnojančiom.
Ir jeigu mes dar kartą susitiksim — bus lietus,
nes Tavo žodžiai visuomet nuplaunami
gaivinančio lietaus rankų.*

*Po Tavo kojom žaliuoja pernykštė žolė
ir po Tavo kojom užgęstą žmogus.*

*Išsiskiriam ir nusinešam su savim
savo atsineštus daiktus:
kai Tu atėjai — buvo lietus,
kai aš — čia degė sausra.*

KRIAUKLĖS ANT MOTERŲ AŠAROM SUDRĖKUSIO KRANTO

*Tavo laisvieji vergai — Tavo laivų irkluotojai
stambiom, raumeningom rankom*

*į jūros gilumą leidžia inkarą
giedodami, kad Tu esi jūros gilumas
ir kad metamas inkaras yra ne metalas,
bet jų širdys, jų kūnai ir sielos.*

Giedodami jie brenda į krantą.

*Jų sausos kojos sudrėksta krante
ir tarpupirščiai prisivelia smėlio.
Ant savo nuogų, raumeningų pečių
jie neša didelį krovinį.*

*Verkiančios, išbadėjusios žvejų moterys
su kūdikiais ir vaikais siūbuoja į krantą...*

*Jas sutinka nepažįstamų vyrų giedojimas
ir jų barzdoti veidai, kurie seka
kiekvienos moters išsprūstančią ašarą.*

*Barzdotų vyrų kojos sudrėksta krante
ir tarpupirščiai prisivelia smėlio.
Nuo savo nuogų, raumeningų pečių
jie numeta krovinį.*

*Nustebusios moterys
žvelgia į jų plačius veidus ir nepažįsta.
„Jie nėra mūsų mirę tėvai... Ir mes nesam jų žmonos“.*

Barzdoti vyrai giedodami jau subrido į jūrą.

*Žvejų moterys norėtų pakelti
suskirdusias plaštakas ir mojuoti
giedantiems vyrams už duoną
ir pilnas žuvų statines.*

*Verkiančios ir laimingos jos grįžta nuo kranto.
Ir jų pamaitinti vaikai
žaidžia kriauklėmis.*

DŽIAUGSMAS, SENASIS LIŪDESIO APAŠTALAS

*Tu ateini, senas liūdesio apaštale,
dulkėtom kojom. Namų ieškoti?
Tau nėra vietos žemėje*

*ir nebuvo Paskutinėj Vakarienėj;
tave persekioja
amžinas mūsų bičiulis liūdesys.*

*Kodėl tu niekada neateini po jo?
arba prieš jį?
Aš pradedu tikėti, kad tavęs nėra,
senasai apaštale.*

*Jeigu jau niekada negrįši žemėn —
mes neturėsime vaikystės,
ir visos mūsų svajonės bus nevaisingos.*

*Nori atimti vaikystę, džiaugsme mano?
Nori naktį užpilti ant mūsų sapnų,
senasai liūdesio apaštale?*

*Mes esame negyvas pasaulis,
kuris turėjo apsaugoti daiktus.
Mes esame miręs sodas,
kuriame auga negyvi vaismedžiai.*

*Ant mūsų krinta negyvas lietus
ir mūsų kūnus pasiekęs pavirsta ledais,
kad tu, senasai apaštale,
paliktum mūsų liūdesio tarnas,
o mums: kad užtektų tik poros ašarų
išeinant anapusėn žemėn.*

MANO GYSLOS TAU YRA STANGRIOS

*Maldų knygos rūdijs.
Kiekvienas puslapis sunkus kaip įkaitintas metalas.
Jeigu jų daugiau neatversiu, kaip kalbėsime?*

*Mūsų nesujungs aštri dievnamių gotika
ir sodrios baroko linijos;
nei kraujas,
nes gyslos yra stangriai uždaros;
nei šaknys, nes jomis alsuoja žemė.*

*Aš noriu išsidalinti laštelėmis,
bet nenoriu būti ameba.
Aš noriu išsidalinti tarp juodžemio
ir lėto žvaigždžių degimo.*

*Mane baigė pavergti žemė.
Jos krūtinė išalsuoja užnuodytą orą,
kuriuo gyvena mano negyvas pasaulis.*

*Aš Jį tikrai buvau sutikęs. Vieną vidunaktį
Jis akimirksniai pakėlė saulę virš žemės.
Aš žinau: Jis buvo Dievas.*

*Mane baigė pavergti žemė:
aš nebežinau, ar jis yra Dievas.*

ERŠKĖTIS, LAUGĖS VAIKYSTĖN

*Jeigu negrįžčiau — išsiskirkime kaip geri bičiuliai;
palik man paskutinės vasaros žymes:
iki raudonumo įkaitintą vynuogę
ir vieną kraujuojantį krūmą,
kurį palietei savo gyslota ranka.*

*Aš Tau nedaug ką galėsiu palikti atminimui:
trapias žiemos mėnesių žymes —
tirpstantį kovo sniegą,
kuris Tau primintų mano verkimą,
kai lydėdamas mane į ten, kur nėra Tavęs,
palikai man aštrų savo karūnos erškėtį.*

*Ar Tu sugrįši kaip tolimų kontinentų svečias
ir priimsi iš manęs paskutinį ženklą mano prisiminimui? —
Tavo paliktą karūnos erškėtį?
Tada mes išsiskirsime kaip geri bičiuliai,
kurie daugiau nesusitiks šito liūdesio žemėj.*

MŪŠŲ VASAROS PRASLINKO NESUSITIKUSIOS

*Grindinio akmenys mėnesienoje skambėjo vandeniui,
pilamu į medinius kaimiečių kibirus.
Buvau alkanas ir ištroškęs.*

*Dievas ant šalto žemės šešėlio atvėrė šaltinį
ir pratęsė žemės šešėlį iki manęs
ir juo užklojo mane ir juo paruošė mirčiai.*

*Grišiu nieko neradęs ir nieko nepalinksminęs.
Gal Tu ir gimei ir gal Tavo tvarte
yra šviežaus vasaros šieno kvapas.*

*Aš irgi gimiau vasaros karšty — vasary.
Todėl nenuostabu, kad mūsų vasaros
praslinko nesusitikusios.*

UŽNUODYTAS VANDUO NEPALAIMINA

*Kodėl nesakei, kad mane palaiminsi?
Vienišką misionieriaus koplytėlę, laukiančią Dievo?
Aš būčiau kentėjęs troškulį
ir vienintelio vandens
(jis buvo užnuodytas) neišgėręs.*

*Dabar per vėlu:
nukritusių vaisių plokšti ir grėsmingi šešėliai
yra kaip kieto ir nepermaldaujamo liūdesio ženklai.*

*Ir užnuodytas vanduo mėnulio pilnaty
ruošiasi potvyniui: nepaliks nė vienos
misionieriaus koplytėlės, sulaukusios Dievo.*

NAUJŲ VEIDŲ MES NEATSINEŠĖM

*Mes gimėme vieni, tačiau ramybė buvo mums neįdiegta.
Į mūsų žemę ji nebeatėjo ir neatsilankė.
Mes likome vieni, kaip sutrūniję bokštai
ties baigiančiom išsekti upėm.
Vieni ant drumzlinos ir neišbrendamos pakrantės.*

*Šikšnosparniai švytruojančiais sparnais kaip anglys
ant mūsų krinta, nesulaukdami savos mirties.*

*Mūsų veidai, kurie jau baigia supelėti
ir iš kurių jau ašara jokia neišsisunkia,
atsiskiria nuo mūsų.
Anapus Stikso jie laukia mūsų raukšlių ir kančios.*

*Mes su savim atsinešėm tik žemės gabalą,
tik nederlingos žemės plutą.*

*Sutrūniję bokštai ties baigiančiom išsekti upėm
kniumba po sparnais.
Šešėliai pridengia pritvinkusį debesį,
kuris tuojau pradėtų lyti. Gėlu lietum.
Anapus Stikso lyja.*

*Mes neatsinešėm naujų veidų.
Mes pabijojom mirti.*

dedikacijos mirčiai ir meilei

DIEVO MOTINA

*Prieš mirtį nejučiom prisiglaudei prie savo Dievo.
Žaizdota upė laikė tavo gyvo veido kaukę.
Dangus pasilenkė prie tavo kūno
ir angelai grožėjos tavo krūtimis.*

*Iš tavo kūno niekada negimdžiusio
šiandieną tavo Dievas sotinas.
Tu nejučiom prisiglaudi prie savo vaiko:
kiekvienas esam savo Dievo motina.*

TĖVAS

*Skaityk mano meilę,
užrašytą pirštais,
geležies neliejusiais;
skaityk mano žodį,
neužgrūdintom rankom
meilę palietusį.*

*Sakiau: būsiu geležies apdirbėjas,
liesiu žaižaruojančią geležį,
kad užsigrūdintų rankos
žemei mylėti.*

*Sakiau: pirštais žaižaruojančią geležį lenksiu
į nedūžtantį žaislą
luošam savo sūnui,
kad sūnus užsigrūdintų
tėvui mylėti.*

*Netapau geležies apdirbėjas,
neišliejau nedūžtančio žaislo,
neužgrūdinau rankų
žemei mylėti.*

*Suspėjau paduoti
luošam neūžaugai sūnui
neužgrūdintą meilę
medienos paviršiuje
įskaptuotam eilėrašty.*

UPĖ, TĖVAS, UPĖ

*Mano upė artėja į mirties jūrą.
Mano žaizdos, išmėtytos pakrantėse,
išaugo žaliais krūmokšniais ir nevaisingais spygliuotais medžiais.
Mano gyvenime paliko tik viena aikštė, tik vienas miestas,
kurio nepraplaukiau ir savo vandens paviršiuje neužrašiau.*

*Aš plaukiu artyn į jūrą.
Aš nešuos įsimylėjusių valčių kuždesį,
girtų, barzdotų sielininkų dainą,
piemens, atėjusio naktigonėj pagirdyti žirgų, žiovulį
ir nesušukuotus plaukus.*

*Mano vanduo tampa lėtas.
Paskenduolės kūnas nebešildo manęs.*

*Aš tau nieko, mano sūnau, nepaliekū, ko nėra buvę.
Mano vandenys nėra išsipildę, mano vandenys liko bevardžiai,
mano veidas susilies su veidais, anksčiau įplaukusiais jūron,
ir mano rankos sieks tolstančio tavo žemyno.*

*Mano sūnau, paimk iš mano veido nors vieną raukšlę —
ir aš liksiu gyvas,
atgaivink nors vieną mano vandeniui plaukusią žuvį —
ir aš nebūsiu miręs,
išgirk nors vieną ties mano vandenin svajojančią mergaitę pratariant,
kad šešėliai, atsimušę mano vandenį, yra gyvų paukščių šešėliai.
Mano sūnau, aš išdidžiai liejuosi jūron.*

DAINA APIE KAIMO HEFAISTĄ

Jau švinta —

aukštam debesų

skambėjo sidabro kanopos,

kažkur nudardėjo

Hefaisto vežimas...

Varpas skambina priešpiečiams...

Išdžiūvus burna...

Aštrios hefaistiškos rankos,

grubiai atriekusios duoną,

siekia ąsočio.

Vidurdienio trumpas šešėlis —

prie kalvės ilsisi ratai,

augalotam pavėsy

baltuoja plati skrybėlė. —

Saulė pačiam horizonte.

Liepsnojančio žaizdro

virpąs atspindys,

užlūžęs sienos briaunoj,

suskaldo veidą pusiau. —

Tada — saulės laida.

Vakaras eina —

nusimeta marškinius,

sugirgžda sklendžiamos durys,

pėda plati

basa spaudžias į smulkų ežero žvyrą.

Garuoja viralas,

kvepia išbaltintos lino paklodės...

Plaukiančiam vasaros debesy —

sidabrinės žirgų kanopos. —

Naktis.

MIRĘ SVEČIAI

I

Žaliame vandeny

(jis artėja juodo sutemusio miško)

atsispindi pavargę mūsų kūnai.

*Žaliame vandeny
(Jo paviršiuje įsmigo sidabrinis mėnulio lankas)
žaidžia mūsų berniuko siela.*

*Žaliame vandeny
mūsų kūnai yra šalti
ir žaliame vandeny
berniuko siela taip pat yra mirus.*

II

*Virš žalio vandens
(jis siekia juodo sutemusio miško)
uždega liepsną visų medžių ir visų miškų mirtis.*

*Virš žalio vandens
(jį rankoje laiko mūsų mažas berniukas)
iš lėto kyla raudonas gaisro liemu.*

*Žaliame vandeny
mūsų kūnai yra užgesęs gaisras,
ir žaliame vandeny
mes esame mirę svečiai.*

PASKENDUOLĖ

*Tu troškai turėti savo upę:
ant kranto sudėti rūbus
ir nuoga žaisti vandeniui.*

*Tavo upė atėjo prie tavęs:
ant kranto tebuvo skurdus krūmo šešėlis
ir basų kojų pėdos.*

*Dabar tu turi savo upę:
tavo gaubtinę skarą nuo žemės pakėlė vėjas
ir tavo upė atidavė tau.*

PO VASAROS

*Vasara buvo vakar:
vėlyvas vasaros lietus,
vėlyva vasara
bailiai stebėjo*

nokstantį obuolį.

PO DRAUGYSTĖS

*Dabar tu esi šaknis,
kurios medis — supjaustytas ir sukūrentas.
Dabar tu esi kriauklė,
aklom akim žvelgianti
į brangius krovinius
plukdančią jūrą.*

PO IŠSISKYRIMO

*Jau mes nutolome.
Tėra ramus vidurdienis:
pavasario lietus čiurlena
pražydusiom alyvų šakomis,
žalioj žolėj negyvas
paukštis pakelia sparnus
ir išskrenda ieškoti
savo kapui vietos.*

PO AUDROS

*Paskubom išmėtytos kalnėnų pintinėlės,
dubenėliai su vakarykščio maisto liekanom
ir ant retų krūmokšnių smulkios sniego gniūžtės
kaip kalnėno ašaros,
sekmadienį skurdžion trobelėn
neatsinešusio pašventinto vandens.
Kukli kalnėnų koplytėlė
su šviesiom procesijų vėliavom
ir geltono vaško žvakėm
nubrido į naktį.
Tik skardūs galvijų skambalėliai
ataidi iš tuščių kaimų,
tik suledėję slidžių kaspiniai,
tarpukalnėje pakirsti, nulūžta.*

SAUSROS ALEGORIJA

*Šią vasarą nelijo:
sausį miškai,*

*supleišęje dirvonai
nemato debesio.
Miškų šešėly
rudeniškai šlama
ištroškusi žolė.*

*Ant augaloto medžio
džiūstanti šaka,
norėdama paliesti
siauras upokšnio lūpas,
giliai suaimanuoja.
Kodėl šią vasarą
nebeatsinešė skaros Veronika?*

*nejau nebuvo kam numirt šią vasarą,
nejau vinim per sausas buvo medis?*

*Šią vasarą
karūnos nesapnavęs
aštrus erškėtis
aiktelia iš skausmo.
Šią vasarą
jo niekas nenuskynė,
nepapuošė galvos...*

*Po suaižėjusia žeme,
girdėdamos pernykštį
lietų ošiant,
iš lėto
ima vysti šaknys.
Kodėl šią vasarą
vienplaukė šypsosi Veronika?*

*nejau šią vasarą karaliaus nebėra,
nejau šią vasarą karalius nebedrįso prisikelti?*

IŠPAŽINTIS

I

*— Atsimeni dar dešimtį įsakymų?
— Atsimeni septynias nuodėmes didžiausias?*

*Tada jis man kalbėjo apie nuodėmės baisybę,
palygindamas ją su greitai veikiančiais nuodais.
Jis man kalbėjo apie didelį gyvenimą anapus*

ir apie šventąjį, kurio vardu pakrikštytas buvau.

— *Gailies už nuodėmes?*

*Mušiausi į krūtinę
ir mano skausmo prisipildė klausykla.
Kartojo dešimtį įsakymų suklaupusi bažnyčia
ir nuodėmes didžiąsias skaičiavo ant altorių angelai.*

— *Pasižadi daugiau nenusidėti?*

— *Paversk mane į uolą, mano Viešpatie!*

*Tada jis man kalbėjo apie atleidimą
ir mano Kristaus gailestį;
jis man kalbėjo apie nuodėmes, kurias atleidžia
jo ranka šventuoju kryžiaus ženklu.*

*Ir mano vaikiškos, per storos mano veidui lūpos
įsisiurbė į kojos žaizdą kryžiu.*

II

— *Atsimeni dar dešimtį įsakymų?*

— *Atsimeni septynias nuodėmes didžiąsias?*

*Kartojo naktį man pabudusi žvaigždė,
kartojo man medinis Kristaus veidas.*

III

*Bet vieną naktį pas mane sugrižo mano miręs brolis.
Jis užpūtė dangaus platybėse pabudusią man žvaigždę
ir numetė nuo sienos mano medinį Kristų.*

— *Brolie, kodėl mąstai tu apie nuodėmę?*

— *Po nuodėmės ateina josios išpažinimas
ir išpažinime ateina nusizeminimas.*

*Tada jis man kalbėjo apie Kristų,
kurs žengė žemėn basas ir nuplyšęs.*

— *Jis plovė kojas tam, kuris nebuvo vertas Jojo kojų.*

— *Jis žvelgė tos veidan, kuri verta nebuvo Jojo veido.*

*Aš pažvelgiau į savo brolio nuogą, raumeningą kūną,
į jo plačius pečius, kurie paneštų ažuolinį kryžių,
ir į rankas, kurios galėtų glamonėti*

*kiekvieną mūsų žemės moterį
ir kiekvienai pražilusiai vienuolei
primintu, kad po jos šiurkščiu rūbu
nuvyto jaunas ir taip pat aistringas kūnas.*

IV

— *Daugiau aš nuodėmių nebeatsimenu.*

*Suklaupusioj bažnyčioj patvino skardi vargonų muzika.
Jisai lėtai pakilo iš klausyklos.
Stora maldaknygė paslydo jam iš rankų:
many jis matė nuogą, raumeningą mano brolių...*

V

— *Amžiną atilsį duok mirusiam, Viešpatie.
— Amžiną atilsį suteik savo tarnui, Viešpatie.*

VI

*Už lango degė dvi didžiulės žvaigždės.
Ant namo sienos suposi mėnuo,
o vandenynuos plaukiojo mažytės rausvos žuvys,
ir šilto vakaro saulėleidis įstrigo į medžius.
Už lango dar kažkas kalbėjo apie mirtį,
kažkas dainavo linksmą dainą apie moterį,*

*kuri daugiau nebuvo nuodėmė, kuriai daugiau nebereikėjo atleidimo:
ji tapo amžiai ir palaiminimas,
Kristus ir Pontijus Pilotas,
Dievas ir žmogus,
ji tapo pats gyvenimas, kuriuo mes esam nubausti,
ir pažadėta žemė tiems, kurie yra bedžiaugsmiai.*

DEDIKACIJOS MIRČIAI IR MEILEI

And death shall have no dominion.

Dylan Thomas

O bloga mirtie!

Palik jų meilei žalumo šaką!

Federico Garcia Lorca

*Ir aš tikiu į didįjį evangelistą mirtį.
Už trumpą džiaugsmo ir ramybės valandą
jam atiduodu savo vienišumą.*

*Mylėk mane, evangeliste senas,
kaip mano kūdikišką brolių
mokėjai tėviškai pamilti.*

*Iš tolimos namų kertės
dar ir dabar girdžiu linksmai linguojant
tuščią mano brolio lopšį,*

*dar ir dabar matau
jo ploną kūdikišką ranką,
ramiai mojuojančią paliekantiems.*

*Mylėk mane, evangeliste senas,
kaip mano kūdikišką brolių
mokėjai tėviškai pamilti,*

*mylėk mane, evangeliste senas,
nes jau išmokau atsisveikinti,
nes jau išmokau įtikėti,*

*kad vienišumas — amžinasis tėvas,
kad džiaugsmo ir ramybės valanda
tėra tikėjimas į didįjį evangelistą,*

į mirties didybę,

į mirties šventumą,

į mirties palaiminimą.

*Tegul trumpa palieka
vienišumo valanda!
Tegul ramus man būna*

atsisveikinimo mostas

su tolimų namų,

su artimų veidais.

II

*Nuplauk dar kartą, ežere,
jų kūnus,
pasotink juos
prieš didžiąją kelionę,
kad troškulio aistroj
jie savo žingsnių nepakreiptų
šion pakrantėn.*

Leisk jiems išgerti visą savo vandenį,

leisk į kelionės krepšį

įsidėt mėnulio

ir saują karšto smėlio,

kad nukeliavę ten

jie rankose ištiestų

Dievui žemės dovanas,

ir jaustųsi turtingi.

*Ant ežero pakrantės
jauni jų kūnai
lauks, kol saulė,
palengva užkopus horizontan,
nubronzins jų pečius,
rankas ir veidus.*

*Tada jie lauks nakties.
Akis užmerkę jie virpės,
kai vėjas jiems atneš*

*krantu nueinančių
girtų žvejų keikimą,
kai tankios
pakrančių šakos
pasilenks virš jų pridengdamos
paraudusių krūtinių iškilimą.*

*Išleiski juos ramiai
į absoliutų miegą.*

*Tegul tą naktį tuščios grįžta valtys,
tegul žvejai tą naktį,
tinklus ištiesę tarp grubių kamienu,
atsimena tik saldų kūnų alkį.
Tegul tą naktį moterys
sulaukia savo vyrų,
tegul tą naktį jų namus pripildo
žuvies ir druskos kvapas.*

*Prieš didžiąją kelionę
leiski jiems tylėt.*

*Jie turi pasilikti nuogi,
jų meilė turi degt kaip laužas...
Prieš didžiąją kelionę
jie turi paragaut ugnies,
kad susideginimas
jiems nebūtų per skausmingas.*

TIKROVĖ VAIKYSTĖS DETALĖJ

*Keliaukit, lygumos,
nes jūsų laukia tie, kurie šiandieną gims,
ir jūsų laukia tie, kurie šiandieną skirsis,
kaip skiriasi nuo kranto atlauža maža,
kaip skirias kūdikystė nuo jaunutės motinos.*

*Tikrovė nelauktai šiurpi, kaip mūsų protėviams
„Nuo bado, maro ir ugnies išgelbėk, Viešpatie!“
jau plėšia paskutinį mano žaislą —
prisiminimą iš vaikystės...
.. arkliai, nulaužta koja stirna,
žirafos, popierėliais aplipdytos,
ir pelė kvailom akim...
„Dabar esi tu didelis. Jau džiauškis“.*

*Dabar ir lygumos artėja į mane...
Visi krūmokšniai... Juodžemiai...
Ir juodžemy nutilusi širdis...*

Aš netariu nė žodžio.

Aš žinau — aš negalėjau išeiti...

*Mūsų karstan suguls veidai ir rankos,
ir mūsų karstą paukščiai klykdami lydės.
Mūsų karste užges diena ir pėdos
pavirs į vieną aidintį ir begalinį žingsnį.
Mūsų karstan suguls visi prisiminimai ir žaislų skeveldros,
tabako pirmas dūmas, pirmas mama ir pirma sumindžiota
varlė, ištįsęs ligi miško sliemas, voverė prie plento ir nukritusi skuja...*

*Paliks tiktai ant namo sienos užklijuoti žodžiai:
„Mes išnuomojam butą. Butas su baldais.
Seimininko vanduo ir apšildymas.
Kreipkitės nuo 12 iki 24
arba nuo 24 iki 12 valandos“.*

MIESTAS

*Vieno daug keliavusio žmogaus aš
kartą paklausiau: „Kurie miestai yra
didžiausi?“ Jis man atsakė: „Miestai,
sutikti vaikystėje“.*

*Mes seniai išsiskyrėm,
tik mūsų nuotoly
kiekvieną nostalgiką vakarą
atsiveria tavo gyvos akys.
Tavo blakstienos paliečia mano prisiminimų lūpas,
ir aš kalbu žodžiais,
išsineštais vaikystės rankomis.*

*Aš grįžtu atgal į vaikystę,
į mirusį miestą,
kurį laikas apklojo anglim
ir žuvusių namų griaučiais.*

*Siauroj stiklo gatvelėj kaip aukso žvakidės
dega miesto akys, neužspaustos mirties nei laiko.*

*Kodėl mes negalėjome palikt susijungę tik akimis?
Kodėl mūsų sielos turėjo susijungti rankomis?*

*Kiekvieną vakarą, kai jaučiu savo likimo tikrovę,
tu ateini iš ūkanų,
iš tolimo laiko.
Tavo bokštuose skamba varpai,
tavo aikštėse renkas kuklūs miesto šventieji
ir tavo kiemų labirintuose vaikšto mano vaikystė.*

*Ne, mes niekada nebuvom išsiskyre:
mes nesuskaitėm žvaigždžių, degusių virš miesto,
mes dar nepažinom savęs.*

*Į seną miestą tvinsta laikas,
į seną miestą grįžta šmėklos,
į seną miestą grįžta prisiminimų lūpos,
į seną miestą tiesia rankas vaikystė.*

*Mes niekada neišsiskyrėm:
tik raudono aksomo uždangoj
verkia baltas laivas.*

IŠ RŪŠKANO RUDENS RYTO

D. J.

*Aš niekada nemylėjau žemės.
Aš žadėjau išeiti iš jos
ir palikti ją vienišą,*

*bet kai aną rūškaną rytą
pasirinkai niūrų rudens horizontą,
liūdnai supratau —*

*nepaliksiu vienos
negerai mirčiai
žmogiškam vienišume.*

*(Aš neišdrįsau pasakyt,
kad ir aš —
savotiška žemė.)*

LIETUVA

I

*Aš jau greitai nebūsiu,
aš jau greitai užmigsiu:
mano kraštas žiema,
mano kraštas vidunaktis,*

*tik mano krašto delne,
mėnuliui šviečiant,
žėri apsnigtas vaismedis.*

II

*Mano kraštas žiema,
mano kraštas vidurnaktis,
vienišas balsas
prarastų namų amžiuoj,*

*tik mano krašto neužsėtai laukais,
miego laukiant,
aidi rogių ilgi skambalai...*

*Aš dar negreitai nebūsiu,
aš dar negreitai apkursiu.*

neornamentuotos kalbos generacija ir Augintiniai

1962

neornamentuotos kalbos
generacija

ATSKLANDA

- *Ką nešu stikliniam karste?*
- *Surinkau visus daiktus, turėtus anuomet.
Šaknis įleido mirę daiktai manin.*
- *Nenusimesi aštraus, mirusio svorio?*
- *Kai žmogus nebeturi ko laidoti, jis tampa vienas.*
- *Būk.*

I

Pabudintas Viešpaties Angelo,

*žvelgiu į koplyčios vitražą:
veidas Viešpaties Angelo, —
angele, juoda ir žalia,
angele, amžiną atilsį.*

*Miegosiu per Viešpaties Angelą,
miegosiu per koplyčios vitražą,
per veidą Viešpaties Angelo,
per, angele, juodą ir žalią,
per, angele, amžiną atilsį.*

*Žalias, angele, kraštas,
žalia išdalinama žemė
rauda, angele, amžiną atilsį, —
tai gimdančios gieda ir gieda,
tai, angele, juoda prieš miegą.*

II

*Tai įtampos kupinas laikas
tai laikas mirties nepaaiškintos
tai šauksmas išklydusios generacijos
tai atšauktas prisikėlimas
tai pirštai ant vėstančio kūno
tai išdidumas prieš kojų mazgojimą
tai šauksmas išklydusios generacijos
tai atšauktas prisikėlimas.*

LITANIJA

*Amžinas gedulas
pelėsių žaliuojantis kvapas
Amžinas gedulas
šilti mėnesienos žingsniai
prieš išlyjančių kūnų aistrą
Amžinas gedulas
įsivaizduotas nemirtingumas
prieš kaupiantis sniegui
Amžinas gedulas
prieš visa kas su pradžia
Amžinas gedulas
prieš visa kas be pradžios
Amžinas gedulas
prieš amžiną Dievą
Amžinas gedulas*

*prieš mazochistišką tylą
Amžinas gedulas
amžinas amžinas amžinas.*

Į APVALIĄ SPALVĄ

*Žmogišką išdidumą —
kampuotą vėją
žaliuose krūmokšniuose,
rausvuose agrastų ovaluose
prieš kraujo sukrešėjimą, —
atleisk.*

*Smogišką vienatvę —
negrįstoj gatvės linijoj
riedantį kaimiečio vežimą
su grūdais iš gimtojo derliaus
prieš rudenio šalną, —
atšauk.*

*Neornamentuotą kalbą —
išsunktą akių mėlynumą,
užgriautą žaislų apvalumą
prieš dangaus sulėtėjimą, —
užgniaužk.*

*Generacijos neapykantos —
kliedinčios vaikystės,
pamišimo dėl duonos,
geltonų plaukų,
prižarstytų apkasos druskos, —
nebeatimk.*

Per vėlu.

III

*Už kieno nuodėmes
protėvių mirštanti kalba?
Už mūsų sopulius —
aštri, neišnykstanti vaikystė.
Sopulio valandą būk gailestinga,
ledu ir akmeniu, vaikyste,
sninga ir sninga.*

Atsiklaupsiu sniego litanijoj

*motinos lūpom išpažintą
nusimazgoti vaikystę.
Nepailstantis meilės kalbėtojai!,
kryžium puola karta
ant žemės pažadėtos.*

*Kartą sunaikinsi, besąlyginis Viešpatie,
atsiminimu įsišaknijusio miesto.
Amžinai sopulingoji
ledu ir akmeniu sninga,
sninga ir sninga.*

MALDA

*Mažos metrikos
protėvių raštuose
mirštančia kalba
vaikystės miestui!*

*Nemirusia kalba,
protėvių raštuose,
prisikėlimo Dieve,
besąlyginis Viešpatie!*

HERMETIŠKOJI DAINA

I

*Į avilį nebelėk,
medaus nebenešk,
bitele pilkoji;*

*koris išvalgytas,
avilys išdraskytas,
bitele pilkoji;*

*sudegink sparnus,
geluonį įleisk,
bitele pilkoji;*

*valandėlę gyvenk,
ir ramios tau mirties,
bitele pilkoji.*

*Mano mergaitė ramiai nubrido per sniegą.
Kapai buvo arti —
ji nespėjo pažinti liūdesio.*

*Mano mergaitė buvo jauna.
Karštą pakasiau aš, —
jinai — nepatyrė vienatvės.*

*Kalbėjau su karsto medžiu,
ir mergaitė atsakė
tikėjusi prisikėlimo tiesa.*

3

*Maitinuos savimi:
sqnariams — kondoras,
sqnariams esu hiena.*

*Skausmą dedikuodamas sau,
sapnuoju homoseksuališkus angelus,
lesbianiškas teresėles.*

*Į ugnį —
kraują draskomų sqnarių —
paneriu galvą.*

*Raukšlėmis vinguriuoja sliekas,
akimis puola vėsa
hermetiškan ritualinin indan.*

*Braido aukštom pusnim
anapus prisikėlęs Dievas.*

4

*Kai pavargęs nuo prisikėlimo,
Kristau, ieškosi poilsio,
aš būsiu patogus karstas:*

*kondoras stiprus, hiena alkana,
sqnariai įskausminti
Iki neskausmo.*

5

Iš visur sugrįžtu neišėjęs.

*Naktimis ieškau gimtųjų namų.
Jeigu rasčiau gimtuosius namus, —*

*niekas manęs iš jų neišneš
nė karste, nė mirty.*

6

*Šitą beprotišką žemę,
šitą skausmo išsiveržimą,
šį lėtą kerštaujančią žudymą,
šią neapykantą teisinu,*

*tiktai — kad nebūčiau toks kvailas,
kad naktimis neieškočiau namų
visai prakeiktai, išklydusiai generacijai,
kad nesapnuočiau homoseksuališkų angelų,
lesbianiškų teresėlių:*

*tokioje tremtyje
būčiau per silpnas
net neapkęsti.*

7

*Mano mergaitė ramiai nubrido per sniegą.
Bitele pilkoji, į avilį nebelėk, —
avilys išdraskytas, koriai išvalgyti;
nesibaigiantis kartos prakeikimas —
be atvangos, be poilsio iš niekur į niekur.*

MELSKIMĖS, VASARA ARTINAS

*Jeigu aš būčiau Dievas,
jeigu aš būčiau Dievas tėvas, Dievas sūnus ir Dievas šventoji dvasia,
aš būčiau kūnas, gerias džiaugsmo ežerus
Ir minkštą naujagimių angelų pieną.*

*Jeigu aš būčiau Dievas,
jeigu aš būčiau Dievas tėvas, Dievas sūnus ir Dievas šventoji dvasia,
jeigu aš būčiau Dievo tėvo vardu ir šventosios dvasios vardu:*

*melskis už mus, Išganytojau.,
išklydo kaimenė,
neišgalastos piemens žirklys,
o vasara artinas.*

*Melskis už mus, malonės pilnoji, —
karšta vasaros saulė —
guolis sielai tavai,
gimusiai iš kūno.*

*Jeigu aš būčiau Dievas,
jeigu aš būčiau Dievas tėvas, Dievas sūnus ir Dievas šventoji dvasia,
aš būčiau indas, pripildytas žmogiškos meilės,
aš būčiau indas, kupinas peilio, sklidinas miego.*

*Melskis už mus, Išganytojau,
kad peilio ašmenys būtų kieti,
kad ranka būtų tikinti
į aukos nemirtingumą,
į Dievo trejybę.*

POKALBIS SU MIRUSIAIS VAIKAIS

*Vitraže angelas rėkia stiklinės moteries.
Ne dabarčiai, angele, stiklinės moterys,
ne dabarčiai ilgesys.
Išales džiaugsmas, angele,
gyvų ir mirusiųjų neapykanta,
kastruotas džiaugsmas, angele,
išdilusi kalba.*

*Ne dabarčiai, angele, angelams stiklinės moterys;
ne dabarčiai, angele, angelams ilgesys;
ne dabarčiai, angele, angelams betikslis pasiruošimas,
ne dabarčiai, angele, angelams konsekruotai savižudybei.*

*Nevaisingas laikas angele
supainiotas dangus
Jonukas išėjo vakar
pasitikti motinos
intuityviai atpažintos
protėvių dausose*

*Lietaus prašnekinta žolė dar glosto
panašų į vaikystės valandą
raudoną sviedinuką*

*Teresė atsigulusi kapuos
išaugo jau į didelę mergaitę
Siauruos mergaitės drabužėliuose
tik tėvo rankų paliestos
per daug krūtinės*

*Vitražo angelas pas ją rytais
išklausęs numatyto
iš kalno pasmerktų maldų
atbėga su agrastų
obuolių ar kriaušių pintine
Tėvelis greitai tau atsiųs
platesnį drabužėlį
tik sudėvėk agrastus Teresėle
tik sudėvėki obuolių ir kriaušių pintines.*

*Už žemę, angele, išaižytos stiklinės moterys dalina kūnus
šviesiaplaukių, tamsiaodžių dukterų;
už žemę, angele, visi dievai plonai pavydūs ir pikti,
už žemę, angele, suprastintas dangus
ir iškastruotas džiaugsmas,
už žemę, angele,
ir Teresėlės pintinėlėje pražydęs
šiurkštus agrastų krūmas;*

*už žemę, angele,
gyvų ir mirusiųjų neapykanta.*

POKALBIS APIE NEGYVŪJŲ GIMIMĄ

*Iškankintame plote
esu tamsus ir užtikrintas:
Dievas su mumis,
Gott mit uns.*

*Transcendentiška mėnulio šviesa
liaudiškai filosofuoja
ties užvertais sauluzės langais.*

*Užmigau amžinam
medaus mėnesiui su mirtimi.
Nepastebėta atėjo žiema,
nepastebėtas iškrito sniegas.
(Sninga, angele, sninga.)*

*Žiema — tai laikas gimdyti,
tai laikas iškankintame plote,
tai laikas mėnesių šaltyje
svetimų sezonų ir kūnų
artėjančią šilimą*

jausti ir just.

*(Ar negyvi vaikai
nereikalingi tikėjimo, angele?
Ar negyvi vaikai
nereikalingi pasakų?)*

*Iš atsargos pašaukti —
Gott mit uns —
būriuojasi angelai.*

DVI GRUBIOS VARIACIJOS IŠKANKINTAM PLOTUI

1

*Pagaliau galiu ilsėtis šitame iškankintame plote:
mano troškulį malšina duobė,
duobės troškulį malšinu aš,
kauburiuos mano badui šliaužia švininės gyvatės,
švininių gyvačių badui šliaužioju dar aš;
žaliuose užmaskuotų dievų vitražuose mano pajuokai
drausmingai rikiuojasi generolų antpečių žvaigždės,
jų pajuokai — nepaklausiau įsakymo gyventi aš.*

2

*Staiga nebeleidžia ilsėtis šitame iškankintame plote!
Klausau, Dieve tėve! Tamsta klausau!
Klausau, kaip staiga prisikėlimo operacijos baimėje verkiat, jaunatviškos akys.
Nebijokit, sakau: Mesijas dar negimė.
Klausau, Dieve tėve! Tamsta klausau!
Užmiršote šalmais prisidengti mobilizuotus smegenis —
atleidimo nėra už tokią mirtiną nuodėmę.*

VINJETĖ

*— Ir taip tampi Tu panašus į mus
viešoj vienatvės valandoj,
Marijos vystyklus,
sterilizuotoj meilėj,
forsuotoj šypsenoj,
žuvies padauginime,
duonos gausume...
— Cha, cha.*

IV

*Atsiusk sopulingą raudą
veidams išraudoti,*

*sopulingą liaudišką raudą
nemirtingai vaikystei išverkti,*

*nepriekaištaujančią sopulingąją
generacijos liūdesiui baigti.*

LIAUDIŠKOJI

*Ne suvisam išėjo,
tik suvisam negrįžo,
ošia medeliai,
ošia kirtėjai
iš liaudiškų kapų.*

*Pulki, mergele,
pulki, jaunoji,
į gilų vandenėlį,*

*kur lelija siūbuoja,
kur akmenėliai žydi,
kur debesėliai lyja.*

*Nebūk, mergele,
nebūk, jaunoji,
ant vėstančios smiltelės,*

*pulki, mergele,
pulki, jaunoji,
į gilų vandenėlį*

*saulelės paieškoti,
saulužės nebegrįžti.*

HERMETIŠKOJI DAINA SU REFRENU

*Jaunas Teresės liemuo
negyvas keliasi iš žemės
apsidairyti šimtmečio.*

*Suvaikėjęs Poseidonas
sveria jūros lašus
užtroškusiems vaikams,
nešantiems savo kūnus
vogčia į kapus.*

Mirštančiųjų procesijos gieda.

*Užtroškę vaikai
ant sudrėkusio smėlio
numeta savo kūnus,
nelaukę krikšto.*

Mirštančiųjų procesijos gieda.

*Neišplaukė jų mirę tėvai
su vaškinėm komunijos žvakėm,
neišnešė gimtojo namo,
neišnešė krikšto rūbo
sielai paliudyti.*

Mirštančiųjų procesijos gieda.

*Užtroškę vaikai
sapnuodami skęsta
gėluos šulinius.*

Mirštančiųjų procesijos gieda.

*Dairykis, Teresėle, vaikystės,
dairykis neišraudojamo,*

*pulki, mergele,
pulki, jaunoji,
į gilų vandenėlį,
kur lelija siūbuoja,
kur akmenėliai žydi,
kur debesėliai lyja.*

*Jaunas Teresėlės liemuo
(mirštančiųjų procesijos gieda)
negyvas grįžta į žemę
apsidairyti vaikystės.*

*Lėtais vakarais
kaip vandenynas be kūno
išgelbėk mus Viešpatie
lėtais vakarais
kaip agrastų ovalai
prinokę rudenėjančioj saulėj
išgelbėk mus Viešpatie
lėtais vakarais
kaip įkyrus iš istorijos herbas
išgelbėk mus Viešpatie
lėtais vakarais
kaip kertamas medžio kamienas
gelbėkis Viešpatie
lėtais vakarais
kaip išbudintos džiunglės
gelbėkis Viešpatie.*

*Kaip aštrus, neišraudojamas veidas,
kaip vandenynas be kūno
mirštančiųjų procesijos gieda.*

Į TOBULĄ ĮTAMPĄ

*Čia niekas daugiau neateina gyventi:
čia ateina klausytis kojoto vaitojimo,
kondoro sparnų plėšraus monologo,
mirtino hienos kvatojimo.*

*Negyvenamą salą apleido
tigras, panteros ir liūtai,
negyvenamą salą apleido
taurūs plėšrieji.*

*Čia niekas daugiau neateina gimdyti:
čia ateina skausmingai, be vilties suvaitoti,
uždegti laužą į šiaurės pusę,
kad ledas ištirptų,
kad pelėsių žaliuojantis kvapas
prisikėlimo dienai išliktų
liaudiškuos senolių kapuos.*

*Čia niekas daugiau neateina gyventi:
čia ateina pažinti žemės pervertiškumą,
rokiruotis tobulam lentos išdaliniame
vieną vienintelį kartą
prieš vienintelę tobulą įtampą;*

*čia ateinama supaprastėti
prieš dangaus tribunolo
iš kalno paskelbtą sprendimą.*

*Negyvenamą salą apleido
išteisinti taurūs plėšrieji,
negyvenamą salą apleido
jų plėšrumo tobulas skausmas.*

*Omnipotencijos kupini kojotai,
omnipotencijos kupini kondorai,
omnipotencijos pilnos hienos
prieš naują mūsų Viešpaties aistrą
naujam absurdiškam kūriniui!*

UŽSKLANDA: REČITATYVAS IR ŠAUKSMAS

*Ateina vakaras,
ateina saulės išblėsimo laikas.
Surinkit dievukus, vaikai, —
žaidimas baigtas.*

*Minkštavilnių avinėlių kūnai, —
tegul jie klaupiasi skabyt žolės
į vėstantį, suartą žemės delną,
kur būta Žodžio.*

Dievo avinėli,
tu naikini pasaulio nuodėmes,
sunaikink paskutinę mūsų nuodėmę —
sunaikink šauksmą grįžt!

Viešpaties angele,
tu lydėjai mus nuo vaikystės,
tik vieno daikto gimtąja tarme!,
tik vieno šiaurės ištarimo!

*Sunaikinto šimtmečio
baltųjų alyvų aliejum
tegul bus palytėtos
šiaurę išdavusios gentys.*

Ištobulintos mirties
klaupiamės į vėstančią žemę,
atšauktos prisikėlimo nelaimės
meldžiam akmenėjančioj žemėj.

*Tai saulės išblėsimo metas,
tai vakaro laikas.
Surinkit dievukus, vaikai, —
žaidimas baigtas:*

*jūsų vaikystė išaugo
į piktą, abejojančią sielą,
į plėšrų, išgalastą kūną,
į grobiui paruoštą sapną:*

*motinos iščioj,
anapus išdainuotų marių,
Jonukas gimtąja tarme
šneka namus,*

*šneka tobulesnio gyvenimo sampratą.
Tai saulės atėjimo metas,
tai namų amžinumas,
tai vaikystė be eilėraščio.*

— Gražinkite apskritimus!
— Gražinkit augintinį miestą,
palaidotą mėnulio ir saulės šviesoje,
gražinkit mane,— ištariau vienas.

Augintiniai

I

*Apvalėja mėnulis,
o saulė skęsta,
ir džiaugsmas palieka
pomirtiniams vėlių žaidimams.*

*Iš mirusios jūros dugno
aš vis dar iškeliu
ant deginto molio plytelių
užrašytus hieroglifus:*

tavo kapo vieta
vieniša —
be medžio,
be paukščio,
be vasaros.
Tik lino antklodėm išklotos lovos

kaip karstai
ant tų marių mariujų.

*Išblankusioj molio plytelėj
iš siaubo sustingsta
žvilgsnis augintinio akių,
supratusių raštą
apvalėjančio mėnulio,
skęstančios saulės,
bedžiaugsmio vėlių žaidimo.*

*Ant tų marių mariujų
supasi lovos,
laukiančios kūno.*

*Ir mirtis pagaliau
baisi.*

II

*Kaimo ir upės sankryžoj,
užpustytoj sniego bei saulės,
užpustytoj mėnulio šviesos,*

*patetiškai glaudžiatės
seno istorijos herbo.*

*Nespėję dedikuoti savo mirties
tobulai tragedijos atomazgai,
negyvenę didvyrių nei pamišėlių žemėse,*

*patetiškai glaudžiatės
seno istorijos herbo.*

*Lietę augalo bei gyvulio formas,
regėję rugio metamorfozė,
šnekėję su ajerais,*

*patetiškai glaudžiatės
seno istorijos herbo.*

*Kaimo ir upės sankryžoj,
išalusio herbo šešėlyje
savo vietoj supasi nendrės.*

Pusto sniegas, pusto saulė,

pusto mėnulio šviesa.

III

*Juodų mėnulių šviesoje
įnirtę blaškosi sidabro augalai,
savęs draskyt atsigula
sidabro žvėrys.*

*Įsižiūrėk į tają valandą,
augintini sūnau:
į naują rasę teka
sidabrinis kraujas.*

*Kentėti nekaltybę pasmerktos,
iš medžio ir metalo liekanų
sudėstytos mergaitės
vidurnaktyje perskaptuoja
savo kūnų formas.*

*Sidabro bei mėnulio šviesoje
ar gera liesti medį ir metalą,
jei kūną mąstantieji kūnai guli
sudirskyti karo cirko laukuose,
jei įnertus ir piktas liūdesys
su neapykanta nesantykiauja?*

*Iš tuštumos laike,
iš tuštumos erdvėj
beprasmiškai sugrįžta
stūgaujantis balsas.*

*Augintini sūnau:
ir mano rasė nepatyrė džiaugsmo,
ir mano rasė santykiaudavo griuvėsiuose,
kai, šviečiant fosforinėm katinų akim,
mergaičių žuvusiųjų kūnuose
vėliausiai mirdavo aistra.*

*Įsižiūrėki į vidurnaktį,
augintini sūnau:
kas mirę šiandien — vakar buvo gyva
mėnulio baltojo šaly.*

*Neliki svetimas, augintini sūnau.
Neskirtas santykiauti su gyvaisiais,*

*apsižvalgyk vidurnaktinės gūdumos!
Sudėstytuos mergaičių kūnuose
vėliausiai sumedės aistra.*

*Juodų mėnulių šviesoje
savęs draskyt atsigula sidabro žvėrys.
Juodų mėnulių šviesoje
augintinių ateina rasė.*

*Į balsą vėl atsako mirė kūnai.
Įskaudinti taiklaus fatališkojo šūvio,
įniršta žvėrys
iki paties gyvenimo gelmių.*

*Juodų mėnulių šviesoje
lunatiko medžiotojo kakta
į piktą rasę sukrešėti grįžta
sidabrinis kraujas.*

*Skausmingai atsiremki savo rasės,
augintini sūnau!
Sidabro augalai ir žvėrys
šnekės gimtąja su tavim kalba:*

*„...girelėj augo
žalia liepelė.
Tai ten laivelis tavo,
tai ten irklelis klevo“.*

*Ar bus kalta tavoji rasė,
kad sieloj skausmo liks
daugiau nei kūne?
Ar bus kalta,
kai, šviečiant tarp griuvėsių fosforinėm katinų akim,
vėliausiai mirs aistra
iš medžio ir metalo liekanų sudėstytuose
moterų kūnuose?*

VARIACIJOS IRONIŠKO SAPNO TEMA

*Tavo sapnas bus apvalus ir minkštas:
iškels iš erdvės tavo kūną,
kad tobulai sapnuotum
apelsino skonį.*

*Saulės pluoštas apelsino žievėj!
Žemės syvai apelsino žievėj!*

*Visų šventųjų litanijos,
visi sakramentai,
užtarėjai medalionuose
būriuojasi pasižmonėti.*

*Uždengs tau akis nuo dangaus pastovumo,
kad sapnas būtų perfekcija.*

*Ar nebuvo graži Dievo ranka
kai ji glostė angelo plaukus
ar nebuvo gražus Dievo veidas
kai tau įbruko stiklo akis*

Saulės pluoštas apelsino žievėj

*Žmonėkitės visų šventųjų litanijos
žmonėkitės sakramentai*

Žemės syvai apelsino žievėj

*Minkštas ir apvalus primestos ironijos sapnas:
čiulpi apelsiną, išbrinkusį saulėj,
nes toks galėjo būt
ir tavo žemės skonis.*

*Angelo plaukus glosčius ranka
visais įsakymais ir sakramentais
atgal sugražina
tavo klie dintį kūną į erdvę,
kad tobulai iškentėtum, augintini,
apelsino ironiją.*

IV

*Jūsų rankose aižomi apelsinai,
kontinentai, pusiasaliai, salos.
Paskutinę vakarienę augintiniai,
su tėvais atsisveikinę, dalos.
Šermeninė giesmė tik nuaidi —
ilgas mirštančios rasės žodynas,
akyse jums pasipila raidės
iš egzotiško gimto žemyno.*

V

*Balandėliai balandžiai, į kur jūs?
Nepalikit žemelės vienos.
Akmenėlių auselės nekurčios
raudai našlelės senos.*

*Balandėliai balandžiai, į kur jūs?
Nepalikit žemelės vienos.
Akmenėliuose skundas ir skurdas,
sausiai ant liepos šakos.*

*Aš, išaugus iš kieto ir tvirto
meilės kupino balso — iš žemės,
aš žinau, kodėl liepos pravirksta
mano krašto kiekvieną birželį.*

VI

*Auginu auginu auginu
plėšrią Afrikos žolę*

*auginu auginu auginu
anūką kalbančiam būgnui*

*kai išaugs kai išaugs kai išaugs
anūkas kalbančiam būgnui*

*kai išaugs kai išaugs kai išaugs
anūkas atogrąžų lietui*

*jo rankoj aštri mačėtė
bus juodas Afrikos mėnuo.*

BALADĖ APIE GERAJĮ JOHNA

1

*Auksakalbė Johno burna,
auksaburnis Johno kalbėjimas,
žili Johno plaukai.*

Bandas laukines

*Pranciškaus šventumui
Johnas ganė mylėdamas.*

Johnas buvo geras žmogus ir geras sakytojas.

*Derliaus dvasių vardais
Johno protėvis krikštijo
baltųjų medžiotojų skalpas.*

*Baltųjų medžiotojų skalpos
aistringai šnekėjo Dievo baltumą.*

*Medžiotojų kaulai buvo balti,
bet vidurnaktis buvo juodas,*

o Johnas buvo geras žmogus ir geras sakytojas.

*Vidurnakčio valandą Johno kūnas virpėjo lietuį,
vidurnakčio valandą Johnas išrengė savo kūną Afrikos mėnesiui.*

*Vidurnakčio valandą Johnas šnekėjo Dievo viršpalviškumą.
Vidurnakčio valandą Johnas Dievui pasiūlė skalpą.*

Tą vidurnakčio valandą Johnas tapo augintiniu.

2

*Nyksta Afrikos okarinoj
gero sakytojo kūnas.
— Afrika, mano Afrika,
kodėl tu mane apleidai?*

*„Dvylika vartų į šiaurę,
dvylika vartų į pietus,
dvylika vartų į rytus,
dvylika vartų į vakarus!“*

*Aleliuja rytai, aleliuja šiaurė,
aleliuja Jeruzalė, aleliuja Johnas!*

*Bunda Afrikos saulėje
gero sakytojo kūnas.
— Duok dešinę, Lorde,
mes būsim draugai.*

*Skuba Afrikos džiunglėmis
Johno protėvio kojoms,*

*traukia Afrikos būgnais
kariautojų giminė.*

*Kitą melodiją švilpk,
sakytojau, okarina!*

*— Lorde, o Lorde, tai Tu
išdavei Judą
ir bizūnais nuplakei
protėvio sielą.*

*Į duonmedžio šaknis,
į gilų mėnesio karstą
palydėjau protėvį.
Okarina švilpiniuodamas
atleidimo melodiją,
gyniausi dvasių.*

*— Lorde, o Lorde, kam Tu
atvėrei mano protėvio
neužgijusią žaizdą?*

*Virpa Afrikos saulėje
gero sakytojo kūnas.
— Protėvi, mano protėvi,
kodėl sugrįžti?*

*Ir plaka Afrikos saulėje
gero sakytojo kūnas
bizūnais protėvio sielą.
Traukiasi Afrikos džiunglėmis
išsigandę kariautojų dvasios.
Aleliuja rytai! Aleliuja Jeruzalė!*

*„Dvylika vartų į šiaurę,
dvylika vartų į pietus. . .“
— Imk dešinę, Johne,
mes būsim draugai.*

*Kitą melodiją švilpk,
sakytojau, okarina!*

*— Lorde, o Lorde, tai Tu
prisišaukei savo likimą:
sidabriniam danguj
jau šviečia Afrikos mėnuo.*

*Lyja atogrąžų lietūs,
krauju prakaituoja mačetė.
— Lorde, o Lorde, tai Tu
prisišaukei Judą.*

*„. . . dvylika vartų į rytus,
dvylika vartų į vakarus!"
Lordas sveikąja ranka
pakelia okariną;
atleidimo melodiją švilpdamas,
meldžiasi protėvio sielai:*

*sidabriniam danguj
pranyksta Afrikos mėnuo.
Traukiasi Afrikos džiunglėmis
išsigandę kariautojų dvasios.
Aleliuja rytai! Aleliuja Jeruzalė!*

*Bunda atogrąžų saulėje
gero sakytojo kūnas,
diegia Lordo ranka,
išaugusi kaktusu.*

*Kitą melodiją švilpk,
sakytojau, okarina!*

*Nyksta žemyno žemėlapy
gero sakytojo kūnas:
— Afrika, mano Afrika,
kodėl tu mane apleidai?*

3

*Johne, sakytojau Johne,
kas užmerkė tavo akis
tokį virpantį vakarą,
kas pažeidė strėlėmis
tirštėjantį mėnulį
virš liūdną melodiją švilpiančios
Afrikos okarinos?*

*— Lorde, o Lorde, tai Tu
numetei mano bronzinį kūną.
— Lorde, o Lorde, tai Tu
pamaldumo ekstazėj pabūgai
Afrikos džiaugsmo.*

— Pasiimk, sakytojau Johne,
anūko kalbantį būgną
apskaičiuoto džiaugsmo herezijon.

*Afrikos prieblandoį snaudžia
tingūs smaugliai.*

— Pasiimk, sakytojau Johne,
jų plėšrų, vulgarų lėtumą.

Dvylika vartų į rytus
rojaus miškams.
Dvylika vartų į šiaurę
rojaus giedantiems paukščiams.
Dvylika vartų į vakarus
rojaus mėnuliui.
Dvylika vartų į pietus
bronziniam Afrikos balsui.

— Johne, svetimšali Johne,
ko žvalgaisi kapo akmens,
ko žvalgaisi prisikėlimo?

— Lorde, o Lorde, tai Tu
pakėlei savo trišakį veidą.
— Lorde, o Lorde, tai Tu
šnekėjai narcizų kalba.

— Johne, svetimšali Johne,
tai tavo dvasėjantis kūnas
meta bronzos šešėlį
ant žvilgančio trišakio veido.

Pasiimk, svetimšali Johne,
juodaodį sapną,
nes naktimis tenai žydi alyvos.
Pasiimk, svetimšali Johne,
juodaodį sapną,
nes tenai — tik balta ir mėlyna.

— Johne, svetimšali Johne,
nėra kapo akmens — nėra prisikėlimo.

— Lorde, o Lorde, tai Tu tvirtai
užkalei karstą.
— Lorde, o Lorde, tai Tu
pabūgai kapo akmens.

JUREKAS

1

*Aš įkelčiau tavo kūną į žaliuojančio medžio viršūnę,
jei turėčiau medį*

žaliuojantį.

*Aš įkelčiau tavo kūną į drėgną drobę danguj,
jei turėčiau paukštį*

skrajojantį.

*Aš įkelčiau tavo kūną į žvaigždėjančią kalno viršūnę,
jei turėčiau vasaros saulės*

neblunkančios.

*Aš įkelčiau tavo kūną į pilką kūno šešėlį,
jei turėčiau vaismedžių sodą,*

neišgertą, nenurašytą.

2

*Paklausė motina žaliuojančio medžio viršūnės,
ir medis atsakė: — Ne.*

*Paklausė motina drėgnos drobės danguj,
ir drobė atsakė: — Ne.*

*Paklausė motina Judo giminės pažymėtos,
ir dvylika tūkstančių atsakė jai: — Ne.*

*Paklausė motina Gado giminės pažymėtos,
ir dvylika tūkstančių atsakė jai: — Ne.*

*Fatališką sprendimą išnešiojo motina,
maldingai priklaupusi kūne.*

Devynetą mėnesių gyvenai atskirtas neįvykusio laiko.

Devynetą mėnesių jūra tapo žeme,

devynetą mėnesių vakarojo saulė,

ir devynetą mėnesių žemė civilizavosi.

*Paklausė motina geros maitintojos žemės,
ir žemė atsakė: — Taip.*

*Paklausė motina karstadirbio priemiesčio gatvėje,
ir karstadirbis ištarė: — Taip.*

*Paklausė motina auklės žodžių lopšinei sudėti,
ir auklė atsakė: — Ne.*

*Balti balsai palatoje jau kvietė
į žalią bei raudoną pasimatymą,
kai motina pagimdė rėkdama*

auką istorijos išmaldai.

3

*Raudoki Jureko likimą,
Vilniaus sinagogų kantoriau,
raudoki žalią Jureko karstą
kraujo iliuminacijoj,
moliuskų eisenoj
į žiaurios istorijos aplanką.*

4

*Žemė buvo išpurenta ir paruošta,
žemė rengėsi derliui.
Smiltynuose krito ir dužo
erdvėj prinokę rojaus gabalai.
Žaidė dangaus daiktais
prieš kraujo iliuminaciją Jurekas.*

*Daiktai taip pat bus pašaukti
į paskutinio teismo salę.
Daiktais nenusikalsta tikrai tie,
kurie daiktų neturi.*

*Prieš lemto skausmingumo išsipildymą
tegul skambina Dovydas arfa
beprasmiškam vandens atsimušimui
į liekanas iš vietos išmestų daiktų.*

5

*Parduokite duonos mažajam Jurekui, jis nori valgyti!
Grįžai su Dovydo namų žvaigžde, be duonos.
Duokite gabalą žemės palaidoti Jurekui!
Grįžai su Dovydo namų žvaigžde ir atsinešei karstą.*

*Kodėl tau pardavė karstą,
o man, Jurekai, pardavė duonos?*

6

*Į kiemą ateina vyrai pikti.
— Jurekai, jok! Jurekai, jok!*

*Žvengia medinis žirgas kieme,
kanopom kerta cementą.*

— *Kaipgi aš josiu, kaipgi aš josiu —
mano žirgas medinis!*

— *Ir medis gyveno, ir medis šaukė,
ir medis bėgo pagalbos!*

*Žvengia medinis žirgas kieme,
kanopomis kerta cementą.*

— *Kaipgi aš rėksiu, kaipgi aš šauksiu
mano kalbą iškirto kirviais.*

*Į kiemą suėjo vyrai pikti.
— Jurekai, bėk! Jurekai, bėk!*

*Krito medinis žirgas kieme,
pasviro į kraujo pušę.*

7

*Lėta, sunki moliuskų eisena.
Žalia žolė ir debesų pūkai,
latakas kaktoje
į šiltą raudonumą,
į minkštą saulės užtekėjimą
už slenkančios, už tylinčios
moliuskų eisenos.*

*Kantoriau Vilniaus sinagogoj,
motinos balsu raudoki
Jureko likimą:
lataką kaktoje.*

8

— *Nedrišdama surizikuoti neapykanta,
klaikioj likimo atpažinimo sekundėj
aš uždengiau rudąsias Jureko akis
nuo saulės smūgio, saulės įniršimo.
Tegul palieka jo išsirpusiose akyse
falsifikuotas mūsų amžiaus vaizdas.*

— *Įkelsiu jo naivų kūną į sidabrinį lietų, į pušyno vėją:
tegu kartu su medžiais ir lietum,
kartu su sidabru ir žalia
ošia neapykantos neatpažinusi širdis.*

— *Ne šūviai aidi pamiškėj,
tai sidabrinis bičių spiečius
pakely į mūsų sodo avilį.*

— *Į sidabrinį lietų,
į pušyno vėją,
kad oštum, Jurekai,
metu aš tavo žalią karstą
ir kniumbu.*

— *Užkalkit jį tvirtai, kad niekas neatvožtu
ir nepatikrintų mirties!*

*Ne šūviai aidi pamiškėj,
tai senos Testamento giminės
man padeda sukalt vinis
į tavo žalią karstą.*

VII

*Iš mirusios jūros dugno jau iškėliau hieroglifus,
o nežinau, kur tikroji mano kapo vieta.
Senos valstybės herbas išlaikė numatytą skaudų pasimatymą su savo karžygiais.
Atėjo emigrantas paryčiu, kai paprastai užteka saulė,
ir dairėsi kranto, žvalgėsi laivo į kaimo ir upės sankryžą.
Džiaugsmas buvo ir džiaugsmas mirė nepasikeitę vietomis.
Apsikabino žvėrys paskutiniam patepimui sidabrinų augalų aliejais.
Glamonėjamas juodo mėnulio, augintinis puolė į tinklą.
Karūnuotai galvai išrišimą suteikė hiena, ir vėliau hiena sugrįžo.*

VIII

*Iš baimės prakaituotą delną
išdžiovins vanduo,
o vandenį palies žalia žolė
ir sidabrinis vėjas ir vėsi
vasario vakarinė saulė.*

*Į minkštą džiunglių kailį puola nekrikštas —
į minkštą džiunglių kailį puola
Dievo suvedžiotas džiaugsmas.*

*Nėra gimtosios žemės!
Nėra kad tykiai plauktų Nemunėlis*

ir aviža prašytų būti dailiai pasėta

*Yra kad Jurekui tebūtų žalia ir sidabras
yra kad Johnui būtų juodaodis sapnas
kad būtų ošianti ir plyštanti širdis
ant svetimos šalies ant žemės svetimos
prieš paskutinį patepimą
ne saulėgražų aliejais.*

PO AUGINTINIŲ

*Šiaurės vandens kryptim
ošia šermenų giesmė.
Ji laukia aido.
Bet jūra mirus.*

*Jei dar yra nepadalinto laiko —
nuo vakar likusios gražos,
būsime sūnūs ir dukterys.*

Chapel B

ANTANUI ŠKĖMAI

**Suprasti ne rūšią malonę gyventi,
bet pikta džiaugsmą numirti.**

1965

*Mirtis yra pasenęs ir nuvėses
saulėleidis virš Lietuvos gamtovaizdžio:
pavasary saulužė ištekėjo
už svetima kalba prašnekusio mėnulio.
Mirtis yra iškrypėliai malūnai,
už auksinę krintą į žvarbią vėjo pusę:
vidurnakty išslinko mergina
slapta sumalt padienio darbo grūdus.*

*Mirtis yra fanatiški artojai,
apakęs kraujo sakramentas su žeme:
kaip žvėrys sužeisti pakyla jie iš guolių
ir dūžta atsimušę į cementą vakare.
Mirtis yra į frontą sugrąžinti
pikti ir ciniški kareiviai su medaliais:*

*į šviną puolė išbadėjus mergina,
netekus ašarų išverkti savo daliai.*

*Mirtis yra pageltę manuskriptai,
senųjų knygų tituliniai lapai:
pelėsių kronikon ir išnykimo daton
surinko žilas Vilniaus antikvaras.
Mirtis yra į patį žemės turtą
ištįsusių kolonijų žemėlapiai:
į prievartą paklojo Marija —
į krikštą — savo kūno liemenį.*

*Mirtis yra iš Afrikos žemyno įtraukti
naujų respublikų vardai istorijos žabangon:
netekus žado, klupo negrė Marija,
suspaudus ankštą amuletą rankom.
Mirtis yra sunaikintos valstybės,
žemėlapiuos ištrintos upės iki marių:
dainuoja sausrą negrė Marija leliju,
ledo ir lietaus kalba.*

*Mirtis yra spalvoto stiklo ir vandens,
archyvuose neblunkantis koliažas:
su saule atsikėlė mergina,
su saulužė atsigulė į patalą.
Mirtis yra prieš juodą arba baltą
alyvų kalną ir ugnies pamokslą:
dainavus sausrą, gimdo Marija
į mirtį, kaip išnykusį gamtovaizdį.*

I

*Žalios, žalios!
Aš noriu tik žalios
uždengti blankančiam
beržų sentimentalui,
šiurkščios kaip milas
šiaurės mėnesienos.*

*Aštraus, aštraus!
Aš noriu tik aštraus
per Dievo smurtą
susapnuotą kūną
į sapno vėsumą skalaujančio
likimo smūgio.*

*Staigios, staigios!
Aš noriu tik staigios,
šaltos kaip ledas
mėnesienos kilpos
ant skausmo nesuvokusios,
sutraiškytos galvos.*

*Juodos, juodos!
Aš noriu tik juodos,
mėnulio plaštakom
į sapną apimtos,
į Dievo masę
dūžtančios avarijos.*

II

*Žemyno balsas meldžiasi keliautojų,
žemyno balsas šaukias avantiūros.
Apvalų kaip vanduo ir sūrų kaip druska
mirties sezoną pakeliu į lūpas.*

*Turėjai gimti, torso, iš lietaus ir jūros,
turėjai būt sidabras, gipsas ir vanduo.
Lyties prisikėlimo aktui kruvinam
žemyno torso — džiaugsmą akmenėjantį
gražinkite į šiaurės mėnesieną.*

*Likimine ranka išraižytam žemėlapy
žemyno balsas šaukiasi ekskursijos,
žemyno balsas stiebiasi iš ūkanų,
žemyno balsas auga iš Nedievo.*

*Šaltos, šaltos, aš noriu tik šaltos,
žalios rugsėjo mėnesienos
ir vario plokštėje — intaglio —
žemėlapio, į kraują įsiliejusio.
Pilkos, pilkos, aš noriu tik pilkos
rugsėjo saulės pakylėjimo
ir atvožtajam kaulų rezginy
žemėlapio, iš kraujo išsiliejusio.*

*Žemyno balsas puola į keliautojus,
žemyno balsas leidžias avantiūron.
Lyties prisikėlimo aktui kruvinam
turėjai gimti, torso, iš lietaus ir jūros.*

Žemyno balsas, tapęs kūnu ir lytim,
prieš aktą paryčiui isteriškai suspiegia:
varinėj plokštėje — intaglio —
įnirtęs Dievas ritualo vidury
atšaukia masei numestą išganymą.

Apvalų kaip vanduo ir sūrų kaip druska
mirties sezoną gražinu į Dievą.
Neimsiu kasdienybės konkretumo,
neimsiu vynuogės išnokusio ovo.

III

Marija lyčiai sutvertoji
Marija kilus iš tiesos
Marija negre
 kruvinoji
puta išplaukia ant bangos

 Marijai kūno plotas
 sučaižytas liemuo
 Marijai vardas duotas
 Marijai gims vanduo

Marija mirčiai pasikloji
aštriais bizūnais užplakta
Marija Afrikos pilnoji
Marija džiaugsmui išduota

 Marija sveiko oro
 Marija duok lietaus
 Marija kūną kloja
 Marija iš Sūnaus

IV

Nesimeldei į kasdienybės konkretumą,
į vynuogės išnokusį ovalą,
ir taip mirties sezoną sutinku
kaip įmestą prieš uždangą finalą.

MIRTIŠKOJI

Patrauksiu į kraštą belaikę valandą
negre Marija Kasyklose kasa anglis

*ir užkasa plaukus Marija Ten vaikšto mirtis
Jie renkasi vyrus Marija Ir kirviais iškirtusi duobę
įsako ilsėtis Marija
Vidurnakčiais atneša laiškus
iš gimtojo krašto Marija
Liepsnojančioj saulės laidoj
šaukiasi gaisro kaimynai
Įsako tylėt ir ištarti įsako Marija
Motina liko viena
Iš darbo tėvas negrižo
Tarnaitė seniai ištekėjo
Kai baigėsi karas Marija
Pilkoj atvirutėj iš Lomžos
ji siunčia labanakt Marija
Kasyklose kasa anglis Ir užkasa
plaukus Marija Retėjantis vyrų būrys
sekmadieniais traukia į smuklę Užkimę balsai
dainuoja kaip Nemunas plaukia Ir skaito
vidurnakčiais laiškus*

*iš gimtojo krašto Marija
Į vėstančio vakaro lietų
ji dairos išlyjančio veido
Liepsnojančioj saulės laidoj
tėvas iš darbo negrižo
Kaip Nemunas plaukia dainuoja per naktį Marija
Seno apsiausto sagas
kelionei siuva Marija
Ir laukia pavargusių žingsnių
į laiptus duris atsivėrus
ir laukia pilkoj atvirutėj
labanakt iš Vilniaus Marija
Plantacijų šmaikštūs bizūnai prakerta
odą Marija Kasyklose kasa anglis
ir užkasa plaukus Marija Ten stovi mirtis
Ji geria ir geria degtinę Nuo saulės akis prisidengus
ji moteris renkas Marija
Pilkoj atvirutėj iš Lomžos
Ji siunčia labanakt Marija
Paliepia sukąsti dantis
rėkti įsako Marija
Kad Lenkija dar nepražuvo pilkoj atvirutėj Marija.
Šmaikštūs bizūnai rašai
gyvatėmis čaižo Marija
Į kietą plantacijų žemę
pakloji pečius ir krūtinę
gulies iš apnuoginto kūno
į Afrikos rasę Marija*

*Patrauksiu į kraštą belaikę valandą
negre Marija Retėjantis vyrų būrys
sekmadieniais traukia į smuklę Ten geria mirtis
Dainuoja kaip Nemunas plaukia Pilkoj atvirutėj
iš Lomžos*

labanakt dainuoja Marija

V

*Ne miegui miegoti susirenkam
į miegamuosius,
ne sapnui supilti atsinešam
smėlį ant kūnų.*

*Marija paliko gyva.
Ji peraugo kapą.
Bronzinio pieno pilna
žemėta Marijos krūtinė.
Švietė jos dantys balti,
kai klojote patalą mirčiai.
Degė jos akys ugnim
nuo židinio atšvaisto karšto.*

*Ne sapnui sapnuoti susirenkam
į miegamuosius,
bet mirčiai patirti sukrintam
į paruoštą guolį.*

*Marija daugiau nemiegojo,
šeimos amuletą įvėrus
į prakirstą kaklą,
ir dvasios langan nesibeldė,
prašydamos rūbo ir maisto.
Išmaldą sau pasilikot,
jų krašto kalbos neišmokę.
Gėrėt iš kaukolių
degančią kavą naktim.*

*Dvokia audros išmesta
žuvis ant ežero kranto.
Zvimbia ir zvimbia
musės įkyrios per naktį.*

*Mūsų lytis atbaigta:
vaikams nebeturime žemės.*

*Išlaidota mūsų šeima išsiskirstys
į kaulus ir dulkes.
Tėvas balsu išraudos palikimą,
paliktą Vilniaus bažnyčioj.
Siurbias ir siurbias drėgmė
į tuščią šeimos sarkofagą.*

*Mes kalbame nykstančiais žodžiais
merdinčios mūsų kalbos.
Pilas vanduo į laivus —
jais išplaukė mūsų šeima.
Tuščioj, išardytoj krantinėj
niekas nelaukia sugrįžtant.
Mes kalbam išgelbėtais žodžiais
mirusios mūsų kalbos.*

VI

*Rytoj mes tave išlydėsime
į taikią numirusių tautą:
mes šnekame mirčiai skirtą,
bizūnais kapota kalbą.*

*Buę valstybės piliečiai,
įsidėmėkit jo mirtį:
pirštais jis buvo suvokęs
aklųjų raidyną — egzilę.*

*Numirusioj rankoj suspauski
ir mūsų išbrinkusį delną:
mes sklaidom ir sklaidom
ir sklaidom archyvinio sapno putas.*

*Buę valstybės piliečiai,
įsidėmėkit jo mirtį:
grįždamas nebesugrįžo,
negrįždamas neatsigrįžo.*

*Rytoj mes tave išlydėsime
iš skaudžių nesąmonių laivo:
tai mes pasiliekam dairytis
žemėlapiuos prarasto laiko.*

*Buę valstybės piliečiai,
įsidėmėkit jo mirtį:
kūnas pavirto į žodį,
ne žodis pavirto į kūną.*

*Skaidome sapno putas
apsamanojusiom rankom,
pikto pavydo šauksmais
išlydime tolstantį plaustą.*

RAUDIŠKOJI

1

*Tai buvo septintą valandą ryto,
lygiai septintą valandą ryto.
Lygiai septintą valandą ryto
mirtis reikalinga pagarbos.*

*Septintą valandą ryto
civilinės gvardijos vyrai
užkėlė į miestą vartus;
lygiai septintą valandą ryto,
juodais apsiaustais apsigaubę,
civilinės gvardijos vyrai
užrakino į miestą vartus.*

*Ir lygiai septintą valandą ryto,
lygiai septintą valandą ryto
trompetės miestui paskelbė
raudoną kraujo fanfarą.*

*Septintą valandą ryto,
lygiai septintą valandą ryto
privalėjo budėti
civilinės gvardijos vyrai,
nes valstybė nesužinojo,
kur palaidotas Lorca.*

*Ir lygiai septintą valandą ryto
ginkluoti civilinės gvardijos vyrai —
lygiai septintą valandą ryto
ispanų valstybės vardu —
klausinėjo, kur palaidotas Lorca,
nes lygiai septintą valandą ryto
po mirties atsikelia žodis.*

*Ir lygiai septintą valandą ryto
privačioj audiencijoj
popiežius priėmė Dievą,*

*nes lygiai septintą valandą ryto
valstybė dar nežinojo,
kur palaidotas Lorca.*

*Septintą valandą ryto
tirštėjantį kraujo fanfarą,
lygiai septintą valandą ryto,
uždengė žodis.*

*Ir lygiai septintą valandą ryto,
iškilus veriančio žodžio fanfarui,
tikėjimų reprezentantai
trompetėm ir trombom paskelbė —
Dievo nėra! —
ir ta proga pasveikino popiežių.*

*Tai buvo septintą valandą ryto.
Lygiai septintą valandą ryto
popiežius atšaukė Dievą,
ir septintą valandą ryto
civilinės gvardijos vyrai
atkėlė miesto vartus,
nes valstybė nesužinojo,
ar palaidotas Lorca.*

*Tai buvo septintą valandą ryto.
Lygiai septintą valandą ryto
nemirtingumo fanfarą
už vartų paskelbė trompetės.*

*Ir lygiai septintą valandą ryto,
ir nelygiai septintą valandą ryto
atšauktas Dievas paskelbė
Lorcą prisikėlimą.*

*Tai buvo septintą valandą ryto,
lygiai septintą valandą ryto
ir nelygiai septintą valandą ryto,
lygiai nelygų rytą
ir lygiai septintą valandą ryto.*

2

*Ir aš nenoriu matyt
liemens neberandančių rankų,
ir aš nenoriu matyt
suploto kūno erdvės.*

*Ir aš nenoriu matyt
šakotai suskilusio veido,
ir aš nenoriu matyt
nutraukto riešo raumens.
Ir aš nenoriu matyt
sutraiškytų, irstančių kojų,
ir aš nenoriu matyt
nulaužto kūno liemens.
Ir aš nenoriu matyt
koliažan sudėstyto kūno,
ir aš nenoriu matyt
išjungto kraujo srovės.
Ir aš nenoriu matyt
šturpaus pavydo sprendimo,
ir aš nenoriu matyt
iškreiptos būtinumo raidės.
Ir aš nenoriu matyt
mirties suprastinto braižo,
ir aš nenoriu matyt
į svetur išmetimo žinios.
Ir aš nenoriu matyt
egzilo ironijos galo,
ir aš nenoriu matyt
kruvinos išdidumo baigmės.
Ir aš nenoriu matyt
egzilo tuštėjančių rankų,
ir aš nenoriu matyt
jų finalinio šauksmo krypties.
Ir aš nenoriu matyt
baimės, kur būta drąsumo,
ir aš nenoriu matyt
triumfuojančios meistro mirties.
Ir aš nenoriu matyt
pleiskanom trupancio kaulo,
ir aš nenoriu matyt
absurdo, kur būta prasmės.
Ir aš nenoriu matyt
meistro supančiotų rankų,
ir aš nenoriu matyt
išjungiamo kraujo srovės.
Ir aš nenoriu matyt
kumštūn suaugusio delno,
ir aš nenoriu matyt
užspaudžiamo skausmo krypties.*

*Aš norėčiau, kad čia susirinktų
stiprūs lietuviai kaimiečiai
ir plačiom likiminėm rankom
ąžuolo karstą sukaltų.*

*Aš norėčiau, kad čia susirinktų
naivūs kaimo bernai
ir išvežtų ąžuolo karstą
neprijaukintais žirgais.*

*Mes neatvošime dangčio,
neprisiliesim koliažo!
Svaigsta — vašku ir vainikais
palinkus galva.*

*Mes nepakelsim šio kūno
ir neišnešime karsto!
Sunkiai minkštasuolin sėdas
užspringus kalba.*

*Aš norėčiau, kad čia susirinktų
senos lietuvių raudotojos
ir stambiom įgudusiom ašarom
priverktų ašaruves.*

*Aš norėčiau, kad čia susirinktų
lankstūs prityrę medžiotojai
ir, pusnim lėtai išklampoję,
atsektų pėdas šernų.*

4

*Kritai į negyvą gamtovaizdį
konkretaus pasimatymo rytą.
Išsilenkė siela iš kūno
septintą valandą ryto.*

*Nepranešiau kraujo žinios —
susitikote lygiai iš ryto;
kraują išjungė mirtis
septintą valandą ryto.*

*Dabar iš tikrųjų žinai,
ar baigiasi kūno egzilė.
Rengiesi vainikų pavėsy
suvokti nemirtingumą.*

*Neištariau kraujo žinios —
esi ir būsi negyvas.
Nulaužto kūno liemens
— — — neatpažino.*

*Ryšius su gyvąja gamta
nutraukei nedavęs sprendimo:
ar kūnui užbaigti siela
už kūną išeina egzilėn.*

*Dabar tu esi kaip laivas,
užplaukęs ant seklumos:
nuskuba upė pro šalį, nekeitus
neklaidingumo vagos.*

*Dabar tu esi išvengęs
egzilės beprotiškumo:
įteikei dokumentus
monarchinei santvarkai.*

*Dabar tu eisi pilietis,
suradęs nemirtingumo,
prisiekęs ištikimybę
monarcho karūnai.*

VII

*Tolsta mūsų egzilė,
tolsta mūsų kalba.
Žilvine, Žilvinėėli,
bespalvė plyšta puta.*

*Kraujo neišmatuosi,
skausmo neišdalinsi.
Žilvine, Žilvinėėli,
ką pasirinksi?*

*— Kas yra duota, kas yra išrinkta?
— Žemė duota, mirtis išrinkta.*

*— Kas yra duota, kas yra išrinkta?
— Nieko neduota, tik viskas išrinkta.*

*Į Eglės pasaką grįžta puta.
Žilvine, Žilvinėėli!
Tai tiek ir tebuvo duota,*

tai tiek ir tebuvo skirta.

TRIUMFALIŠKOJI

*Ir mirtis nebus nugalėta.
Vyrai numirę neatsigrįš,
alkūnėm griaučius parėmę.
Šiaurės mėnulio šiaurės akis
spindės virš buvusio kūno.
Kaulus surinks, bet jų nesudės
kaip žodžio — raidės prie raidės.
Siela paliks, bet sielos neliks.
Ir mirtis nebus nugalėta.*

*Ir mirtis nebus nugalėta.
Moterys šauks lyties kaip lietaus
lygioj išdžiūvusioj žemėj.
Kaulai balti sausroj sutrupės
į smulkią vasaros dulkę.
Dulkes surinks, bet jos neuždengs
sutraiškyto kūno liemens.
Kūnas paliks, bet kūno neliks.
Ir mirtis nebus nugalėta.*

*Ir mirtis nebus nugalėta.
Vyrai daugiau negrįš į namus.
Už laiko laikrodžiam plakant
pulso ritmu, tuščiuos kambariuos
bus nakčiai klojamos lovos.
Niekas negrįš, bet visa išnyks,
duris aklinau uždarys.
Laikas paliks, bet laiko neliks.
Ir mirtis nebus nugalėta.*

MAN RAMU

*Aš netikiu sukuriama ramybe ir džiaugsmu.
Aš ieškau didelės tamsios nakties,
kuri tamsos šydu paslėptų mane
nuo žmogaus ir žvėries.*

*Ir aš tikiu ramybe ir džiaugsmu:
kai vasarą po vienišais langais
sužydi obelys nemeluotu baltumu —
man darosi ramu.*

[1951]

ŽEMĖ

*Ar žinot jūs, kad žemė kaip žmogus —
tiktai numirusį supranta?
Kai grįžtam saujoj pelenu,
rasa ji mus apverkia.*

*Kai eidami iš žemės žemę glaudžiam,
laukų grumsteliuose atšalusią vaikystę —
ji netiki, kad mes
galėtumėm sugrįžti.*

*Ar žinot jūs, kad žemė kaip žmogus:
ir mūsų žingsnių nesupranta,
ir jei negrįžtumėme saujoj pelenu,
ji mus prakeiktu.
[1951]*

AŠ GYVAS

*Aš gyvas,
nes jaučiu, kaip lašelis nukrinta
pavasario mielo lietaus
ir mano pavargusioj rankoj numiršta,
neapsėmęs pasaulio plataus.*

*Aš gyvas, nes girdžiu, kaip plasnoja
pavasario grįžtantys paukščiai,
ir matau, kaip sparnais jie vagoja
padangių mėlyną lauką.*

*Aš gyvas, nes jaučiu, kad ir menkas lašelis,
ir paukščiai, palikę nuostabią šalį,
numirti sugrįžta į žemę.
[1951]*

* * *

*Dar daug žmonių praeis, beprotiškai išblyškusių,
žeme auksinės saulės žiburio ieškot.
Bet jos nėra! Ją išvežė juodi mirties vežimai
į pajūrio smėlynų kopas.*

Geltonas smėlis priglaudė geltoną saulę

*ir vėjai kastuvais ją užkasė giliai...
Žvejų vaikai žarstys tą smėlį saujom
ir jų pirštuose sušils numirę saulės spinduliai.*
[1951]

SUŽADĖTINĖ, ARTIMA SMĖLIUI

*Atskilo debesys
ir lietumi pritvinkusios sidabro ietys
susmigo sausumon metalo smaigaliais.
Į mano sielą, (nereikės ilgėtis),
ateina amžinoji sužadėtinė*

*pakelti sausumos ant rankų ir praskleisti
pažadėtos žemės su mirusiais vaikystėje veidais,*

*kurie atsispindėjo smėly. Ir jų kūnai
nejuto, kad nėra vaikai ir ne vieni
ir kad širdžių plakimą jų pajuto,
ir veidus nusidriekusius smiltim*

*atskilę debesys ir sidabrinės ietys,
smingančios į sausumą metalo smaigaliais,
kad nešdama ant rankų sausumą ir smėlį
atėjo amžinoji sužadėtinė.*
[1952]

PO SAULĖS

*Man saulė niekada nebuvo didelė:
dar savo kūdikystėje pakėliau
siaurą delną prieš akis—
ir saulė man daugiau nebešvietė.
Po to aš amžinai pasilikau. stovėti prieplaukoj:
į saulėtą, smėlėtą popietę stebėdamas,
kaip išslenka laivai,
žiūrėdamas, kaip plečias
ir gyslojas mano plaštakos.*
[1960]

* * *

*Vėl norėčiau kalbėt savo senąjį miestą,
vandenin įkritusio varpinės bokšto šešėly*

*susigūžusį elgetą...
Vėl norėčiau kalbėt Kryžių kalną,
seną tiltą su senos valstybės ženklais,
rūdijančiais mano paties širdyje.*

*Viešpatie, mano vaikystės metuose
Kryžių kalne palaidotas,
ar atleisi man
ir visai išklydusiai kartai,
mediniais žaislais
neapgynusiai miesto?*

*Smuikuojančio elgetos medis
nebeaugina šakų,
nelapoja pavasario...
Miesto žalumą pridengė
pikto vanago sparnas
iš senos gamtamokslio knygos.*

*Viešpatie, mano vaikystės metuose
Kryžių kalne palaidotas,
ar atkelsi išklydusiai kartai
išduotus vartus
į tobulą mirusių džiaugsmą?*

*Amžiną atilsį kalbėkit už mus,
sustingusios burnos —
Kryžiaus kalne palaidotas Dievas
apsiklojo seno miesto žeme.*

*Virš jūsų kas rytmetį bunda
tie patys namai,
atsivožia tos pačios langinės
smuikuojančiam medžiui,
tom pačiom kojom naktį atvėsta
sapnuojanti kiemo veja.*

*Amžiną atilsį kalbėkit už mus,
sustingusios burnos.
Gal prišauksite plaštakas
mano benamės kartos
iš vandens rašaluotos srovės
iškelti baltą varpinės bokštą.*

*Gal prišauksite plaštakas
mano benamės kartos,
kaip dinastijos herbą*

*aliejais išplauti
muikuojančio medžio
suskirdusią odą.*
[1960]

PAPRASTOJI AKMENSKALDŽIO DAINA

*Skaldau akmenis
gimtajam krašte prie plento...
Tikėjau laime.*

*Rieda grūdų vėžimai
gimtajam krašte per plentą...
Tikėjau duona.*

*Aidi vėžimų ratai
gimtajam krašte ant plento...
Tikėjau šventaisiais.*

*Nenuskyla didysis akmuo
gimtajam krašte prie plento...
Tikėjau jėga.*

*Miegu pavargęs
gimtajam krašte šalia plento...
Įtikėjau sapnu.*

*Virš manęs siūbuoja
javų laukas rugpjūty...
Prie plento*

*vėl įtikėčiau džiaugsmu...
[1960]*

ANGELŲ PASVEIKINIMAS

*Į žalsvą komunijos žvakę
klojate ploną mezginį,
balta drobule dengiate stalą.
Veltui, sakau —
nesugrąžinsit jaunystės.*

*Kietame grindiny
piktas vaikas
išjoja ant karsto.*

*Veltui, sakau,
mirtimi nesidžiaugiat.*

*Ne balta drobule dengiate stalą,
ne džiaugsmui dauginat
žalsvą komunijos žvakę.
Veltui, sakau,
ties naujagimiu raudat.*

*Greitai neatpažinsit
su riksmu
išbėgusios gatvės.
Veltui, sakau,
vakarais laistysit daržą.*

*Nei vaisių dubens,
nei prinokusios kriaušės
prisilietimai...
„Duok sveiką orą,
sveika Marija...”*

[1960]

DAILOGAI

VYNUOGYNAS

- *Įpilk dar arbatos.*
- *Tėve, jau laikas migti.*
- *Ar tu žinai, kad gimei vynuogyne?*
- *Tėve, jau po dvyliktos.*
- *Pirma ji pagimdė tave, ir tik po to
tavo motina gimė pati.*
- *Vynuogyne užtroško atklydusi ugninė salamandra.*
- *Angelo valanda dar nebuvo atėjusi.*

VANDUO

- *Vanduo buvo mėlynas, vanduo buvo vėsus.*
- *O josios rūbas buvo baltas.*
- *Po altoriaus jinai sugrįžo į vandenį,
nes ten gyveno jos broliai.*
- *Iškilo kraujo puta.*
- *Nes ji mirė nuotakos rūbuose.*
- *Ir vanduo buvo nuotakos rūbuose:
nuogas, mirties spalvos.*

VASARA

- *Atvykau pasirinkti vasaros.
Kaip sniegas balti
giedojo vasaros paukščiai.*
- *Vasara — keistas metas:
diena prieš rudenį, diena po pavasario,
amžinybė prieš žiemą.*
- *Išeinu nepasirinkęs vasaros:
atvykau ne laukt, o pabūti.*

TREMTIS

- *Tirštas, ūkanotas vėjas pavasari
laukia prasmės.*
- *Ir karštas paplūdimio smėlis vasarą
laukia prasmės.*
- *Ir tuščios vaisių pintinės devynetą mėnesių
laukia prasmės.*
- *Ir kūno prisilietimas žiemą
laukia prasmės.*

[1962]

BORIS PASTERNAK

HAMLETAS (IŠ „DAKTARO ŽIVAGO“)

*Triukšmas baigės. Išeinu į sceną,
Ir į durų staktą aš remiuos,
Gaudau tolimąjį aidą, — kas gi
Lemta mano amžiui ir dienoms.*

*Į mane nakties niūrumas kreiptas
Su binoklių tūkstančiais ašy.
Jeigu, Tėve, Viešpatie, Tu geistum, —
Pro mane šią taurę praneši.*

*Man patinka kietas Tavo planas
Ir šią rolę sutinku vaidinti.
Bet dabar vaidina kitą dramą,
Šią kartą rolės man neskirk.*

*Bet veiksmus nustatė jau likimas,
Kelio galo mums nebepakeist.
Vienas aš. Aplink — fariziejizmas.*

Išgyventi — ne lauku praeit.

SLĒPTUVĒ

Berlynas, 1944 metų vēlyvas ruduo.

Slēptuvē. Niūrus rūsys. Drēgnas, nejaukus, kaip ir pats laiks, kuriame skleisis mūsu komedija. Nuo nelygių lubų ī grindis nuleisti balkiai. Tarp dviejų vidurinių balkių pastatytas apgriuvęs medinis suolas. Kairēje pusēje durys ir keli cemento laiptai. Lubų centre spingsi metaliniu tinkleliu aptraukta elektros lempūtē. Ant durų aiškus fosforinių raidžiu užrašas: „Luftschutzraum für Ausländer”. Tyla, drēgmē ir maža šviesa, neryškiai krintanti ant grindų.

Sugirgžda veriamos rūsio durys. Pasirodo truputį kupron susimetusio žmogaus figūra. Rūsio drēgmē jī verčia nusikosėti. Žmogus vienoje rankoje nešasi nedidelę sudedamą kēdutę ir aptrešusį lagaminėlį arba portfelį. Seniems žmonēm būdingu pedantiškumu jis atsargiai praveria kēdę ir ją pastato ant grindų. Jo kēdės vieta nėra atsitiktinai parinkta. Ji turi savo vietą. Žmogus kaip galima patogiau įsitaiso kēdėje ir dar kartą nusikosi. Iš liemenės kišenėlės ištraukia laikrodį, pakelia jī spingsinčios lempūtės šviesos plotan ir užmeta savo senas akis ī laikrodžio rodykles.

NAREVIČIUS. Dar dešimt minučių.

Narevičius rūpe stingai įkiša laikrodį, užkabintą ant ilgos senovinės grandinėlės, liemenės kišenēn. Dabar jis pasikelia nuo žemės lagaminėlį ir, pasidėjęs jī ant kelių, atidaro. Iš lagaminėlio išsitraukia pieštuką ir krūvą popierių. Tada, uždaręs savo „sandoros skrynią“, lagaminėlį vėl pastato ant žemės, šalia kēdutės.

NAREVIČIUS (skaito). „Lucko suvažiavimas svarbesnių problemų išspręsti nepajėgė. Tačiau jis yra pažymėtinas tuo, kad jame imperatorius Zigmantas iškėlė Vytauto karūnacijos klausimą. Savo mintį imperatorius Zigmantas, manoma — jau iš anksto susitaręs su Vytautu, atidengė Lenkijos karaliui Jogailai”

Įeina pro duris moteris. Ji nebėra jauna. Jos lankoje — kēdutė. Jinai jokio lagamino neturi, tik po pažastimi pasikišusi piniginę. Moteris jau kiek pražilusī. Jos įėjimas tuojau pat pagauna Narevičiaus dėmesį ir atsuka jo galvą įeinančios pusēn.

TATJA (linksmi ir laisvai. Jos visa kalba bus laisva ir nevaržyta). Jūs ankstyvas, profesoriau. Paprastai aš anksčiau ateidavau už jus. (Pastebėjus profesoriumi pavadinto popierius) Jūs vis rašote. Aš neįsivaizduoju, kaip galima dirbti (akimis apžvelgdama rūsi) tokiose sąlygose.

Tatja pastato kēdelę netoli Narevičiaus. Tatja atsisėda.

NAREVIČIUS. Šiandakt jie turbūt vėluosis, panele Tatja.

TATJA. Nesivėluos, profesoriau. Vyrai vėluojasi dienomis, naktimis — ne.

NAREVIČIUS. Daugiau aš nebegaliu rašyti.

TATJA. Ar jau artėjate prie Vytauto karūnacijos?

NAREVIČIUS. Dar paliko keli puslapiai Lucko suvažiavimui, o tada...

TATJA. Jūs labai prietaringas, profesoriau.

NAREVIČIUS. Panele Tatja, aš ne rašau istoriją, aš gyvenu ja. Vytauto karūnacijos

nepasisekimas buvo tragedija. Ji baigėsi mirtimi. Nejau jūs manote, kad aš, aš galiu rizikuoti? O jeigu, jeigu mano nujautimas išsipildys? Kas tada?

TATJA. Mirsit, ir daugiau nieko.

NAREVIČIUS. Vot, vot, čia ir yra...

TATJA. Dėl to valstybinės tragedijos nebus, profesoriau.

NAREVIČIUS. Ir ko jie vėluojas? Man nepatinka tokia netvarka.

TATJA. Gal šiandakt jie užklups mus netikėtai. Be sirenų.

NAREVIČIUS. Jau antra savaitė jie atskrenda vis tuo pačiu laiku.

Tatja iš savo piniginės iškrapšto bonkutę. Atidaro ją ir nugeria gurkšniuką.

TATJA (siūlydama Narevičiui). Išgerk, profesoriau, mirtis bus šiltesnė, cha cha...

Už scenos pradeda kaukti oro pavojaus sirenos. Rėžiantis jų kaukimas minutei pripildo visą sceną.

NAREVIČIUS (atstumdamas Tatjos ranką su bonka). Visgi. (Jis pakelia savo lagaminą nuo grindų, atidaro jį ir atgal įkloja savo popierius)

TATJA. Tai šiandakt nerašysit? Jūsų Vytauto karūnacija dar ir šiandakt neįvyks?

NAREVIČIUS. Ji negali įvykti.

TATJA. Žinot, profesoriau, ir aš galvoju... (Prieš silpnai šviečiančią elektros lemputę ji pakelia bonką žiūrėdama, ar ji tebėra apypilnė) Kai aš tą bonką išgersiu, aš daugiau nebeturėsiu vyro. Mirsiu. Būsiu sustingusi ir niekam nereikalinga, cha cha... Ak, Tatja, Tatja, dvidešimties metų Tatja, kur tu dabar?

Sirenos trumpai, bet skardžiai nubėga per visą sceną ir salę.

NAREVIČIUS. Šiandakt kažkas bus, kažkas ne taip...

TATJA. Nieko nebus, profesoriau, nieko. Nebent paliktume čia savo karūnas. Jeigu būčiau dvidešimties metų Tatja, ir aš nebijočiau mirt. Mano karūna, nors ir negyva, vis tiek būtų graži. Mano vaikai sakytų pasididžiuodami: „Mes turėjom Tatją. Mes praleidom naktį su Tatja, gražuole Tatja“.

Slėptuvėn pradeda rinktis visi namo svetimtaučiai. Keliais lagaminiais nešinas įeina vidutinio amžiaus vyras, gana solidžiai ir tvarkingai apsirengęs. Jo amatas — poezija. Jis rašo skausmingas eiles.

POETAS. Taip ir maniau. Jūs niekada neapsirinkate. (Į profesorių) Tai šiandakt nerašot, profesoriau, istorijos. Didžiosios Lietuvos imperijos poemos. (Kalbėdamas jis užima taip pat savo nuolatinę vietą ant suolo, prie atramos)

NAREVIČIUS. Lucko suvažiavimas jau pasibaigė. Ateina Vytauto mirtis.

POETAS. Padarykit ją poetišką. (Sutikęs rūstų profesoriaus žvilgsnį) Atleiskite, kad užmiršau. Jūsų mirtis, tai yra, norėjau pasakyti, — jūsų gyvenimas yra Vytauto reinkarnacija. Jo gyvenimas — jūsų gyvenimas, jo mirtis — jūsų mirtis, ar ne taip, panele Tatja?

TATJA. Profesorius tiki į istorijos pasikartojimą.

POETAS. O jūs į ką tikite?

TATJA. Į ką? Cha cha... Koks kvailas klausimas.

Sléptuvèn įeina pagyvenęs vyras su kokių 10-12 metų mergaite. Jis ant nugaros persimetęs ryšulį. Jis atsargiai, laikydamas už rankos mergaitę, lipa laiptais į rūšį. Jo visa povyza daro pavargusio, pritreinkto žmogaus išpūdį. Iš jo išorinės išvaizdos galima spręsti jį daugiau dirbus rankomis negu galva. Įžengęs rūšin, jis visiem mandagiai nusilenkia ir nueina sėstis į suolą šalia, poeto. Prie jo sėdasi ir mergaitė. Ant suolo tebėra tik vienam žmogui vietos.

GIRULIS (mergaitei). Nebijok, Agnute.

AGNUTĖ. Aš nebijosiu.

GIRULIS (iš ryšulio išima skara). Apsivyniok kojas, kad neperšaltum.

AGNUTĖ (pastebėjus skara). Juk čia mamytės skara, tétuk...

Girulis netardamas žodžio pats priklaupia prie mergaitės kojų ir jas apvysto skara.

POETAS. Rodos, susirinko visas kvorumas.

NAREVIČIUS (į poeta). Ar nematot, kad prie jūsų dar laisva vieta?

POETAS. Tiesa, jaunikaičio Edvardo betruksta.

TATJA (pusiau sau, kažkaip ne visai sveikai juokdamasi). Tatja, Tatja, ar girdi? Jaunikaitis Edvardas. Dvidešimties metų Tatja, kur tu? (Paslapčiom iš savo piniginės išsitraukus bonką, ji vėl gerkle nuvaro gurkšni)

NAREVIČIUS. Eidamas čia, aš nepastebėjau pono Edvardo kambaryje šviesos. Jo turbūt namuose, vadinas, nebuvo.

Tuo metu scenon įeina Edvardas ir jauna graži mergina. Jinai šioje kompanijoje yra nepažįstama. Jie nieko rankose nesineša ir jie nėra per daug šiltai ir iš viso per daug apsirengę.

TATJA. Nebuvo namuose, profesoriau, ką? Cha cha...

EDVARDAS (neva nenugirdęs). Pranešė, kad Berlyno kryptim skrenda ištisos masės...

POETAS. Ko gero, profesoriau, jūsų nujautimas teisingas. Kuo arčiau nelemtos Vytauto karūnacijos, tuo karščiau.

NAREVIČIUS (rimtai, tarytum patį svarbiausią argumentą tardamas). Aš to skyriaus dar nepradėjau rašyti, pone.

TATJA (į Edvardą). Didelės didelės masės, pone Edvardai, skrenda. Ar ne puiku? Lyg pavasarį paukščiai grįžtu. Dideli paukščių būriai...

AGNUTĖ (jų pasikalbėjimas vyksta tyliai). Tėtyte, ar ir mus jau užmuš?

GIRULIS. Melskis, Agnute, neužmuš.

AGNUTĖ. Kalbėt Sveika Marija?

GIRULIS. Kalbėk: Sveika Marija, motina Dievo...

AGNUTĖ. Ar visų motinų vardai būna Marijos?

Per visą Girulio ir jo dukters Agnutės pašnekesį visų akys kažkodėl nukrypo į jų pusę.

EDVARDAS (merginai). Jos motiną prieš keletą mėnesių užmušė.

INA. Kas čia tokie per žmonės?

Jie abu paslenka į kurią nors sléptuvės kampa.

EDVARDAS (pasukdamas galvą poeto pusėn). *Poetas.*
POETAS (ironiškai). *Ar panelė Tatja nesimeldi?*
NAREVIČIUS. *Tamsta, vadinasi, žinok kur šnekėti...*

Ina pasuka galvą į profesorių.

INA (į Edvardą, klausiamai). *Profesorius?*
EDVARDAS. *Istorikas.*
INA (užsimiršusi garsiai sumykia). *Hm...*

Jos garsus „hm“ atkreipia slėptuvininkų dėmesį.

EDVARDAS. *Čia mano draugė. Panelė Ina.*

TATJA (vyriškai pakišdama ranką Inai). *O aš — Tatja Spirodova. (Pamačius Inos nustebimą jos vardu ir pavarde) Jūsų nustebimas išduoda jūsų jaunumą, panele Ina. Tiesą sakant, aš nemėgstu jaunų žmonių. Jūs turbūt tai pastebėjote, pone Edvarde, jaunasis? Cha cha... Bet nekreipkite dėmesio. Mes visi čia kaip viena šeima, susitinkanti kiekvieną naktį. Tik aš čia esu blogiausias padaras. Likimo nesusipratimas. Lietuvos rusaitė. Cha cha... Kokia neįdomi kombinacija!*

AGNUTĖ (Jos lūpos visą laiką kruta. Ji meldžiasi. Staiga ji prabyla balsu)...
Palaimintas Tavo iščiaus vaisius... Tavo iščiaus vaisius... Tėtyte, kas yra iščiaus?

GIRULIS (neturėdamas ką atsakyti). *Melskis, vaikeli, melskis...*

POETAS. *Klausyk, Giruli, išaiškink vaikui, kas yra iščius. Argi nežinai? Na, sakyk, kad tik poetinė metafora.*

AGNUTĖ. *O kas yra metafora?*

POETAS. *Ar žinai, kas yra uogienė?*

AGNUTĖ (pasididžiuodama). *Žinau.*

TATJA (prieidama visai arti poeto ir beveik pro dantis švokšdama). *O Tamsta, poete, ar žinai, kas yra antausis? (Ji nueina prie Agnutės ir sumišusio Girulio. Agnutei) Žiūrėk, Agnute, pažiūrėk į mane, Agnute. Ar aš didelė? (Agnutė palinguoja galvą) Ar aš didesnė už tave?*

AGNUTĖ. *Didesnė.*

TATJA. *Juk dideli žmonės daugiau žino už vaikus, taip, Agnute? (Agnutė vėl pritariamai palinguoja galvą). O dideli žmonės meldžiasi?*

AGNUTĖ. *Tėtukas meldžiasi. Ir mamytė melsdavosi.*

TATJA. *Visi meldžiasi, vaikeli. Bet ir dideli žmonės nesupranta kartais, kas maldose surašyta, o jie vis tiek meldžiasi...*

AGNUTĖ. *Tai ir aš niekuomet nesuprasiu?*

TATJA. *Jei tu suprasi, tu būsi labai laiminga.*

AGNUTĖ. *Aš noriu būti laiminga.*

Lėktuvai jau užskrido. Tolumoje jau pradeda dundėti. Bombų kritimas girdisi ir čia, rūsyje.

TATJA. *Melskis, Agnute. Už save, už tėtį, už visus...*

AGNUTE (išsigandusi ir verkšlenančiu balsu). *Tėti, aš bijau, aš bijau...*

GIRULIS (priklaupia prie jos ir sandariau nori apvynioti jos kojas. Girulio lūpos irgi juda). *Neperšalk, Agnut...*

NAREVIČIUS. Šiņnakt arčiau. Žymiai žymiai arčiau. (Bombų kritimas vis artėja)
Panele Tatja, jūs man anksčiau kai ką siūlėte. Aš norėčiau dabar.

TATJA (paduoda profesoriui bonką). *Gerklė, profesoriau, bus geriau.*

POETAS (visai kitokiu tonu negu pirmiau). *Ar tie balkiai ką nors padeda?*

TATJA. Jūs žinote, ką reiškia metafora, poete, kodėl klausiate.

POETAS. Bet jie turi padėti!

TATJA (prinešdama bonką ir jam). *Išgerkite.*

POETAS (pradžioje truputį dvejodamas, jis išlenkia gurkšni). *Pagaliau kodėl būtinai ant mūsų?*

TATJA. Taip, kodėl būtinai ant tamstos išlyginto kostiumo ir sulaižytų plaukų? Kodėl ne ant manęs, kodėl ne ant profesoriaus, kodėl ne ant Agnutės?

Smarkus bombos sproginimas visai arti.

AGNUTĖ. Tėte! Tėte! (Tėvas, galvą įrėmęs į jos kelius, ją tvirtai prie savęs prispaudžia)

NAREVIČIUS. Kai po karo aš pabaigsiu istoriją, rankraštį atiduosiu Jums, Tatja. Prisiminimui.

EDVARDAS (prie jo prisišliejusiai Inai). *Nedrebėk, Inuže. Praeis.*

INA. Tu manęs mirusios nemylėtum?

TATJA. Nebūkit naivi, panele. Nereikės ir mirt. Užteks tik pasenti. (Išgeria gurkšni patį. Užkemša bonką ir ištaria šiuos žodžius sau) *Ak, Tatja, Tatja.*

Už scenos vėl absoliuti tyla.

EDVARDAS (Inai). *Girdi? Nutilo.*

INA. Gal jau nuskris?

NAREVIČIUS. Niekada taip greitai aliarmo neatšaukia.

POETAS (vėl gana arogantiškai). *O iš kur tamsta žinai? Iš k u r tamsta gali žinoti?*

NAREVIČIUS. Aš ž i n a u. . .

POETAS. Jūs težinote istoriją ir priėtarus. Ko tamsta šiņnakt nerašai?

NAREVIČIUS. Aš neklausiu jūsų, kodėl šiņnakt nedeklamuojate savo eilių.

POETAS. Jei deklamuosiu savo eiles, jūs mirsite. Tuo pat. Prieš didįjį Vytautą ir prieš visą jūsų popierinę Lietuvos imperiją.

NAREVIČIUS. Nemaišykite mokslo su poezija.

POETAS. Koks jūs juokingas, pone profesoriau. Jūs rašote poeziją, jūs nesiverčiat mokslu. (Su baisia pašaipą) Panelės Tatjos amatas yra daugiau moksliskas už jūsų istoriją.

TATJA (prieidama, kaip ir maldos scenoje, visai arti poeto). *Klausyk, išblizgintas poete. Žiūrėk į mane! Žiūrėk sakau. Gal nepažįsti? Ar tik užmiršai skonį? Matai mano suknią? Matai, ar ne!? Ar tu neturėjai panašaus kostiumo, ką? Ar neturėjai? Kiek dar turi? Užteks užsimokėti savaitei, kad badu nenumirtum?*

GIRULIS (pastebėjęs, jog duktė smalsiai seka jų sceną). *Užmik, Agnut. (Tęsia) Nesušalk. (Jis išspraudžia savo delnuosna mažą paraudusį Agnutės veidą).*

TATJA. Pinigai ir mano amatui šiandien yra beverčiai.

POETAS (rodydamas į profesorių). *Tik dabar pastebėjau, panele Tatja, jog esate labdarybės įstaiga. Ne vien save, bet ir profesorių aprenget. Ar ne per platus mano*

kostiumas, pone profesoriau? Gal nunešt pas siuvėją? Į karūnaciją reikia eiti padoriai apsirengusiam.

NAREVIČIUS. Tatja, ir kam gi jūs man nesakėte?..

TATJA. Tylėk, profesoriau, tylėk.

POETAS. Pone Edvardai, atiek švieson. Nejau jums nė liemenės neteko?

INA (prilaikydama pirmyn besiveržiantį Edvardą). Edvardai, ne, ne!

EDVARDAS. Tą tipą aš tikrai norėčiau paglostyti.

GIRUUS. Ar miegi? Agnut, ar miegi? (Jis padeda Agnutės galvą ant suolo. Jo duktė jau miega) Miegok, miegok, visą laiką miegok. Tu čia neturi būti, Agnute, neturi. Mes greitai išeisim iš čia. Aš tave išnešiu, kaip šventas Kristupas išnešė Kristų. (Girulis pradeda pusiau kūkčiodamas verkti)

NAREVIČIUS (prieina prie Girulio). Sėsk ant mano kėdės, Giruli. (Girulis nieko neatsako) Ar girdi, vadinasi, Giruli, sėsk.

GIRULIS. Aš nuo jos niekur nesitrauksiu. Jei tada būtume buvę draugėje... (Tęsia) Draugėje gal būtume ir mirę.

Tatja atneša profesoriaus kėdutę ir pastato ją prieš miegančią Girulio dukrą.

TATJA. Sėsk, jūs būsite kartu. Jums nereiks nuo jos atsitraukti.

Girulis sėdasi.

NAREVIČIUS. Tatja, mano anas kostiumas dar visai geras. Šį atiduosiu jums. TATJA. Užmirškite tai.

NAREVIČIUS. Užmiršt? Aš negaliu užmiršti.

TATJA. Jūs dar neparašėte istorijos. Jūs turite užmiršt.

NAREVIČIUS. O gal aš turiu rašyt? Gal šiąnakt reikia kviesti svečius į Vytauto karūnaciją? Sakyk, Tatja.

TATJA (paėmusi profesorių už rankos, veda jį savo kėdės link). Taip, jūs turite rašyti. Šiąnakt. Mes nieko nepakeisime, profesoriau.

NAREVIČIUS. Ne, Tatja. (Garsiai) Mes nemirsime, mes nemirsime, Tatja!

Jo šauksmas išbudina Agnutę. Edvardas ir Ina dabar kažkur susigūžę kampe. Poetas tėra ramus ir atsiskyres. Jis skaito knygą. Narevičiui pradėjus šaukti, jis valandėlei užmišta savo skaitymą ir ironiškai, plačiai nusišypso.

AGNUTĖ (staigiai pašokdama nuo suolo). Tėti! Tėti! Aš nenoriu mirti!

Tuo pat metu krinta serija bombų.

INA (net prarėkdama bombų kritimą). Ne! Ne, ne!

Momentui užgęsta šviesa, bet tuoj pat ji vėl silpnai užsidega. Tyla.

Poetas susirietęs, padėjęs galvą tarp kelių. Edvardas ir Ina įspraudę savo kūnus pačian rūsio kampan. Girulis tiesiog suaugęs su savo dukra. Profesorius kažkur nejudėdamas žvelgia. Rankose jis laiko lagaminą, tarytum kur pasiruošęs išeiti. Tatja nugara atsišliejusi

balkio.